

Wieluński, Jerzy

Wieluński - krótka historia rodu

Bieżuńskie Zeszyty Historyczne 26, 177-228

2012

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WIELUŃSKI – KRÓTKA HISTORIA RODU^{*)}

NAZWISKO – WIELUŃSKI

Nazwisko *Wieluński* nie jest zbyt popularne, choć spotyka się je w różnych rejonach Polski. Według portalu www.moikrewni.pl w styczniu 2011 roku statystyka wyglądała następująco:

Miasto/powiat	Wieluński	Wieluńska
Razem w Polsce	104	117
Warszawa	13	13
Bydgoszcz	13	14
Częstochowa	9	5
Lublin	8	9
Sierpc	8	6
Mława	7	8
Brodnica	5	
Szczecin	4	
Katowice	4	
Kwidzyn	3	
Wrocław		6
Golub-Dobrzyń		5
Ciechanów		4

Należy dodać, że portal ten podaje tylko 10 pierwszych powiatów z największą liczbą nazwisk, mogą więc występować te nazwiska również w innych powiatach.

Nazwisko *Wieloński* jest już zupełnie rzadkie, choć z pewnością powstało ono z przekształcenia *Wieluński* => *Wielóński* => *Wieloński*. W Polsce jest 21 osób o nazwisku *Wieloński* i 18 osób o nazwisku *Wielońska*. Nazwisko *Wielóński* nie występuje w Polsce.

^{*)} Na podst.: Jerzy Wieluński, „*Wieluński – krótka historia rodu*”, wyd. 3, Bydgoszcz czerwiec 2011.

Nazwy miejscowości *Wieluń*, od których pochodzi nazwisko Wieluński, rzadko występują na terenie dawnej i współczesnej Rzeczypospolitej. Na Litwie, w dawnych Prusach Książęcych, a także w Wielkopolsce przybierała ona czasami zmienioną formę *Wielona*, *Wieloniszki*, *Wielonek*.

Wspominane w dawnych herbarzach, lecz już zanikłe formy nazwiska *Filunski*, powstały przypuszczalnie z niemieckiej wymowy łacińskiej formy nazwiska *Vielunski*.

GNIAZDO RODOWE – WIELUŃ

Znane są obecnie w Polsce tylko dwie miejscowości, od których mogło pochodzić to nazwisko. Pierwsza, to mała wieś Wieluń, leżąca na trasie Biezuń–Szreńsk, na północ od Płocka i Sierpca, oraz spore miasto Wieluń, leżące na północ od Częstochowy.

Wszystkie dostępne materiały historyczne wskazują na ową wieś Wieluń, jako źródło powstania nazwiska Wieluński. W herbarzach pojawiają się Wieluńscy herbu Trzaska z Mazowsza. Dodatkowym uzasadnieniem jest fakt, że tuż obok wsi Wieluń znajduje się wieś Trzaski.

Mapa okolic Biezuń–Trzaski–Wieluń–Szreńsk

„Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych Krajów Słowiańskich” pod hasłem „Wieluń” wymienia trzy miejscowości Wieluń-Pełki, Wieluń-Wilewo i Wieluń-Zalesie, które były zamieszkałe przez drobną szlachtę. Najstarsza wzmianka pochodzi z roku 1578, gdy Wieluń-Zalesie był zamieszkały przez drobnych posiadaczy na czterech łanach i jednej mordze.

Wieluń 1.) *Pełki*, fol., pow. sierpecki, gm. Stawiszyn, par. Radzanowo, odl. 21 w. od Sierpeca. W 1827 r. było 5 dm., 34 mk., par. Zgliczyn. W r. 1882 fol. W. Pełki rozl. mr. 164: gr. or. i ogr. mr. 139, łąk mr. 20, nieuż. mr. 5; bud. mur. 2, drew. 3; płodozm. 6 i 9-pol. 2.) **W.-Wilewo**, ws drobnej szlachty nad rz. Działdówką, pow. sierpecki, gm. Stawiszyn, par. Radzanowo, odl. 29 w. od Sierpeca, ma 4 dm., 38 mk., 244 mr. 3.) **W.-Zalesie**, ws drobnej szlachty, pow. sierpecki, gm. Stawiszyn, par. Radzanowo, odl. o 30 w. od Sierpeca, ma 17 dm., 189 mk., 702 mr. W r. 1827 było 12 dm., 89 mk., par. Zgliczyn. Według reg. pob. pow. szreńskiego z r. 1578 ws miała licznych drobnych posiadaczy na 4 łan. i 1 mordze, 3 zagr. (Pawiński, Mazowsze, 63). *Br. Ch.*

Opis miejscowości Wieluń. „Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego...”, red. Bronisław Chlebowski. Warszawa 1895, t. XII, s. 370.

Pochodzenie nazwy miasta Wieluń wyjaśnia Stanisław Rospond w „Słowniku etymologicznym miast i gmin” jako nazwę topograficzną od podstawy **vel* = *mokry* (w języku prasłowiańskim). Już Jan Długosz stwierdził obfitość wód w dolinie wieluńskiej. Jak wiemy, miasto Wieluń leży w kotlinie między Prosną a Wartą, w jej najwyższym obniżeniu. Podobne uzasadnienie nazwy można odnieść do wsi Wieluń koło Szreńska.

ŹRÓDŁA I BADANIA GENEALOGICZNE

W dostępnych źródłach historycznych są liczne informacje o szlacheckim rodzie Wieluńskich herbu Trzaska z Mazowsza.

Głównym źródłem danych w poszukiwaniach genealogicznych i historycznych są archiwa. Dla badania historii rodu Wieluńskich są to dwa archiwa w Płocku: Archiwum Diecezjalne i Archiwum Państwowe. Dla poznania dziejów rodu w średniowieczu należy szukać źródeł w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie. Bardzo dużo danych dotyczących szlachty mazowieckiej zebrał profesor Jerzy Łempicki w archiwach sądowych w Płocku. Materiały te znajdują się w Bibliotece Kórnickiej w Poznaniu.

Coraz więcej danych można znaleźć w internecie, choć poszukiwania te nie zastąpią bezpośredniego kontaktu z dawnymi księgami. Trzymanie w rękach ksiąg trzystuletnich daje bezpośredni, metafizyczny kontakt z przodkami i ich otoczeniem. Zaczynamy sobie ich wyobrażać i czujemy ich bezpośrednią bliskość.

Rozległe badania archiwalne rodziny Wieluńskich przeprowadził Jan Paweł Kunikowski. Wyniki tych badań uwzględniono w opisie historii rodu Wieluńskich. Te poszukiwania genealogiczne są nadal kontynuowane.

Bardzo rozległe i szczegółowe badania genealogiczne nad szlachtą mazowiecką prowadził profesor Jerzy Łempicki. Badania dotyczyły ośmiu powiatów mazowieckich: płockiego, bielskiego, sierpeckiego, raciąskiego, płońskiego, niedzborskiego, szreńskiego, mławskiego.

Wydano cztery pierwsze tomy „*Herbarza Mazowieckiego*” (tom pierwszy wstępny oraz trzy pierwsze powiaty – płocki, bielski i sierpecki). Niestety, śmierć profesora Jerzego Łempickiego przerwała dalsze prace redakcyjne. Całość materiałów obejmująca kilkadziesiąt tysięcy poszczególnych zapisów została przekazana do Biblioteki Kórnickiej PAN w Poznaniu. Materiały te są jednak nieuporządkowane, można z nich korzystać tylko na miejscu bez możliwości wydruku i kopiowania, co niezwykle utrudnia pracę.

Systematyczne choć powolne badania archiwalne prowadzi Jerzy Wieluński we współpracy z wybitnym genealogiem i heraldykiem Pawłem Bogdanem Gąsiorowskim. Uproszczone tablice genealogiczne rodu Wieluńskich przedstawiono w załączniku. Sporządzono je na podstawie wszystkich znanych w tej chwili materiałów historycznych.

Księgi kościelne od samego początku aż do wieku XVIII były prowadzone po łacinie. Obowiązek ten istniał już od XIV wieku, jednak w Polsce zachowały się w większości księgi z XVIII wieku, w mniejszej ilości z XVII wieku i zupełnie sporadycznie z końca XVI wieku.

Sposób prowadzenia ksiąg metrykalnych może rozczarować, zwłaszcza początkującego genealoga. Znajdziemy w nich wszelkie możliwe błędy, niedoróbki i niedociągnięcia. Oto tylko kilka z nich: pismo niewyraźne i nieczytelne, zwyczajowe skróty, brak podstawowych informacji, pozalwane atramentem litery i słowa, źle zaostrzone pióro gęsie, wyblakły atrament (dolana woda do kałamarza?). Choć zdarzają się także akta spisane wyraźnie, czytelnie z dużą ilością informacji o zdarzeniu. Są to jednak bardzo nieliczne wyjątki.

Często też poszczególne zdarzenia nie zostały po prostu odnotowane. Ksiądz odłożył to na potem i nie zrobił lub był niedbały. Nie zawsze były do dyspozycji całe księgi, zapisywano więc zdarzenia na luźnych kartkach, które potem gdzieś się zagubiły. Do tego dochodzi niszczący wpływ czasu. Księgi zostały zalane wodą, zmurzały i rozpadły się, nadgryzły je owady, ktoś wyrwał czy też usunął kartki.

Nie mówimy tu o księgach, które zaginęły, spłonęły w pożarach kościołów, zostały zniszczone, itp. Tych po prostu nie ma, a powstałe luki informacyjne są już nie do odrobienia.

Kodeks Napoleoński wprowadził na obszarze Księstwa Warszawskiego w roku 1808 urzędy stanu cywilnego. Akta stanu cywilnego równoległe do akt kościelnych prowadził proboszcz, który był jednocześnie urzędnikiem stanu cywilnego. Księgi kościelne spisywano nadal po łacinie, zaś księgi cywilne po polsku. Doskonałym przykładem tego dualizmu są 2 akty ślubu Kazimierza Wieluńskiego z dnia 3 lutego 1817 roku w Ligowie (patrz rozdział „Piąte pokolenie”).

Po Kongresie Wiedeńskim w 1815 roku tylko w zaborze rosyjskim nadal prowadzono dwie różne księgi. Dopiero w 1825 roku zaprzestano spisywania ksiąg kościelnych po łacinie, a dla potrzeb kościoła sporządzano duplikaty ksiąg cywilnych. W ramach prześladowań Polaków po Powstaniu Styczniowym akta metrykalne od roku 1868 aż do odzyskania niepodległości musiały być spisywane po rosyjsku.

Trzymając w rękach księgi trzystuletnie, a też i starsze, widzimy, że produkowano wtedy papier i pisano na nim piórem. Pergamin, czyli cienko wyprawiona skóra zwierząt, był bardzo drogi i służył do sporządzania dokumentów rangi państwowej.

HISTORIA RODU

Dostępne obecnie materiały genealogiczne i archiwalne nie pozwalają jeszcze na opracowanie pełnej historii rodu Wieluńskich. Znanych autorowi danych genealogicznych nie da się połączyć w jedną spójną całość. Występuje wiele luk w danych osobowych i historycznych. Kartoteka osobowa obejmuje już kilkaset osób o nazwisku *Wieluński* na przestrzeni sześciu wieków.

Jest nadzieja, że w miarę postępu badań archiwalnych uda się połączyć w jedną całość wszystkie gałęzie rodu Wieluńskich.

Dostępne dane archiwalne wskazują na Mazowsze, jako krainę, skąd pochodził ród Wieluńskich.

Ród Trzasków

U zarania państwa polskiego, w wiekach X-XIII, powstały dwa stany rycerskie: *nobile*, którzy byli grupą hermetyczną i posiadali wyższy status prawny oraz *rycerze szeregowi*, którzy wykonywali swoje wojskowe rzemiosło dziedzicznie. Należeli oni do grupy wiejskich producentów i byli w pewnym sensie rezerwą kadrową wojsk księcia. Podział ten nie utrzymał się i już w XIV-XV wieku powstał jednolity prawnie stan rycerski, choć nadal rozwarstwiony majątkowo.

Przekształcenie się rycerstwa w stan szlachecki przebiegało dwójako. Po pierwsze była to eliminacja drobnego rycerstwa ze stanu szlacheckiego. Rody heraldyczne, złożone z nobilów, nie dopuszczały niższego rycerstwa do udziału w tych rodach, a tym samym wykluczały je ze stanu szlacheckiego. Po drugie, a przebiegało to głównie na Mazowszu i przyległych granicznych ziemiach, drobne rycerstwo było asymilowane do szlachty.

Awans *włodyków*, bo tak z czasem nazywano drobne rycerstwo, do stanu szlacheckiego na Mazowszu wynikał głównie z potrzeby utrzymania lekkobrojnego rycerstwa do obrony granic z Prusami, Jaćwieżą i Litwą. Wykształcił się więc podział szlachty na dwa stany – nieliczni panowie feudalni, zamożni, o wysokim statusie społecznym oraz drobna szlachta, najczęściej pozbawiona poddanych pracujących na pana.

Proces asymilacji *włodyków* do stanu szlacheckiego znalazł swe odbicie w aktach prawnych, które wydawali książęta mazowieccy. Miało to miejsce głównie za panowania księcia Siemowita IV (1381-

1426), szwagra Władysława Jagiełły, ożenionego z jego siostrą Aleksandrą. Wydał on wiele tzw. mazowieckich przywilejów rodowych dla niższego rycerstwa.

Do naszych czasów zachowało się jedynie 10 takich przywilejów, choć wiemy, że było ich znacznie więcej:

1. Gozdawów (1391)	6. Lubów (1420)
2. Kościeszów (1400)	7. Rogalów (1425)
3. Trzasków (1404)	8. Dołęgów (1472)
4. Radwanów (1404)	9. Gozdawów (1473) – drugi przywilej
5. Boleszciców (1408)	10. Pobogów (1478)

Siedem pierwszych przywilejów wystawił Siemowit IV, dwa dalsze Kazimierz III, zaś ostatni Bolesław V. Potwierdza to ambicję i dalekosiężne plany polityczne Siemowita IV, który w ten sposób zabiegał o przychylność i współpracę drobnego rycerstwa. Sytuacja taka miała sporadycznie miejsce w innych dzielnicach państwa polskiego.

Grupa włościków Trzasków w roku 1404 uzyskała przywilej *ius non responsivum* pod patronatem kapelana księżęcego Michała, zapewne prawdziwego Trzaskę. Był to osobisty immunitet sądowy oraz prawo do otrzymywania pozwu pod pieczęcią księżęcą.

Przywilej dla Trzasków wymienia 105 osób zamieszkujących 18 osad na obszarach koło Białej Rawskiej i Szreńska. Główna część tej grupy (79 wymienionych w przywileju osób) skoncentrowała się wokół grodu kasztelańskiego Biała Rawska. Druga gałąź Trzasków, wymienionych w przywileju z 1404 roku, miała siedziby na północy w okolicach Szreńska. Z pewnością był to efekt migracji osadniczej i majątkowej Trzasków spod Białej Rawskiej.

Książę Siemowit IV

Był on z pewnością jednym z najwybitniejszych władców Mazowsza. W latach 1382-1385 czynił starania o polski tron i miał duże szanse być koronowanym na Króla Polski. Przegrał jednak z Władysławem Jagiełłą, głównie dzięki poparciu Litwina przez panów i mieszczan małopolskich i wielkopolskich, załatwiających przy tej okazji własne interesy. Poniżej pokazano współczesny medal z podobizną Księcia Siemowita IV oraz jego pieczęć z 1406 roku.

Książę Siemowit IV posiadał szerokie kontakty i koneksje międzynarodowe. Zaangażował się w politykę dynastyczną Króla Władysława Jagiełły, oddając do dyspozycji królewskiej własne córki. Na początku 1412 roku Władysław Jagiełło sfinalizował małżeństwo

Medal z podobizną Księcia Siemowita IV

Pieczęć Księcia Siemowita IV z 1406 roku

swojej siostrzenicy Cymbarki z Ernestem Żelaznym, księciem austriackim z rodziny Habsburgów.

W wyniku małżeństwa córki Jadwigi z Janem z Gary Księżę Siemowit IV otrzymał w 1410 roku w zarząd komitat weszpremski jak również gród Tokaj w komitacie Zemplen (w 1422 roku gród ten przeszedł w ręce despoty serbskiego). Tak więc uwielbiany przez Polaków *węgrzyn*, czyli wino typu *tokaj*, nazywany jako *Vino Regum, Rex Vinorum* (wino królów, król win), był dostarczany do Polski z winnic książęcych (sic!).

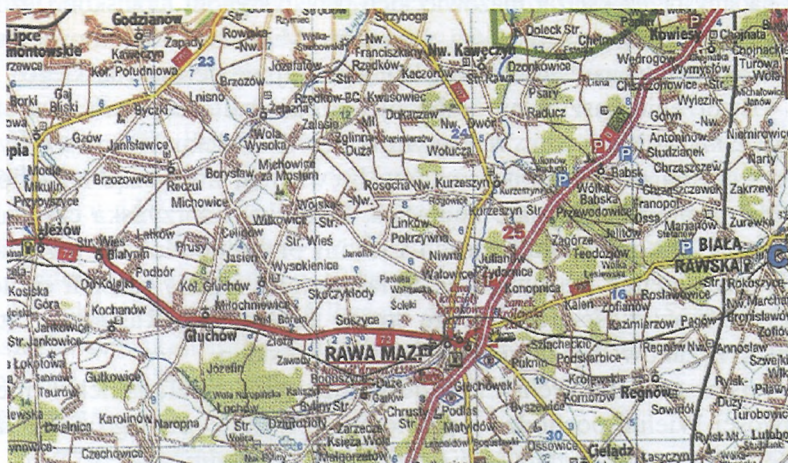
Wieluń, Wieluńscy – początek

Jak już wspomniano, część rodu Trzasków przybyła do Wielunia koło Szeńska z Białej Rawskiej i okolic. Aleksander Świeżawski opisał historię Białej Rawskiej w średniowieczu.

Biała Rawska

Położona na krańcach dzisiejszego woj. łódzkiego. Biała Rawska jest starym ośrodkiem osadniczym. Świadczy o tym istniejące na terenie miasta grodzisko. Przypuszcza się, że w tym miejscu znajdował się w XII wieku gród kasztelański, co nie wyklucza istnienia tam wcześniejszego jeszcze osadnictwa.

Biała, leżąca nad rzeką Białką, mniej więcej w połowie drogi między dawną stolicą południowego Mazowsza – Czerskiem a Wolbozrem (skąd dalej wiodły drogi do Małopolski oraz przez Wieluń do

Mapa okolic Biała Rawska–Rawa Mazowiecka–Jeżów

Wrocławia), zapewne już w XII wieku stała się ośrodkiem administracyjnym. Biała była siedzibą komory celnej oraz ośrodkiem targowym.

Tak więc w Białej istniał już w średniowieczu ośrodek kasztelański jako centrum administracyjno-wojskowe i związana z nim osada, prawdopodobnie o charakterze służebno-targowym.

Geneza ustroju kasztelańskiego sięga dawniejszego podziału plemiennego. Na Mazowszu istniały zapewne trzy krainy plemienne z ośrodkami: w Czersku (względnie w Grójcu), w Płocku i w Pułtusk. Wydaje się więc, że Biała należała do tych mniejszych kasztelanii, które powstanie swoje zawdzięczają potrzebom obronnym i względom administracyjnym.

BIAŁA RAWSKA, -ej -iej, białskorawski, mto; skiern. D-7; leży nad rz. *Białką* pierwotną *Białą*. Pierwsza informacja źródłowa pochodzi z 1246 r. W 1295 r. była gr. kaszt., gdyż dopiero w XVI w. kasztelaninę przeniesiono do Rawy. Por. 1455 r. *Byale Myasto* = BIAŁE MIASTO. W 1498 r. uzyskała pr. m., a jako miasto lokował ją w 1521 r. Zygmunt I. Jednym z najpowszechniejszych oznaczeń, zarówno nazw odrzecznych, jak i innych, był przym. *biały*. Tylko w postaci *Biała*, czyli bezprzyrostkowej, jest kilkadziesiąt miejscowości. Oczywiście bardzo rozległe jest pole semantyczne tego przym.: 'jasny, czysty, przeźroczysty, lśniący' itp.

Opis miasta Biała Rawska. „*Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego...*”, red. Bronisław Chlebowski, Warszawa 1895

Wprawdzie o samej Białej nie posiadamy żadnych wiadomości z XII wieku, ale w źródłach występuje pobliski Jeżów, który około 1180 roku był nadany przez książy mazowieckich benedyktynom lubińskim. Jeżów wraz z pobliskimi wsiami: Górą, Jasieniem, Mikulinem i Krosnową jeszcze w 1298 roku podlegał jurysdykcji sądowej kasztelana białskiego.

Utworzenie kasztelanii białskiej było aż nadto usprawiedliwione względami wojskowymi. W samym tylko XIII wieku Mazowsze było celem co najmniej ośmiu najazdów litewskich, nie licząc najazdów na inne ziemie Polski, jak: kujawska, łęczycka, dobrzyńska czy kaliska, przy dokonywaniu których Litwini prawdopodobnie przechodzili przez ziemie mazowieckie. Książęta mazowieccy musieli się też liczyć z możliwością ataków ze strony Jaćwingów, Rusinów, Tatarów, Krzyżaków czy też innych książy polskich.

Najstarsze dane archiwalne dotyczące rodu Wieluńskich i miejscowości Wieluń pochodzą z przelomu XIV i XV w. (wg „*Słownika historyczno-geograficznego ziem polskich w średniowieczu*”).

Wieluń-Pełki

Miejscowość ta występuje w aktach pod jeszcze innymi nazwami: *Wyluny, Velun, Wyelun, Wielun, Pelky*. Znajduje się ona około 8 km na południowy zachód od Szreńska i stanowi własność szlachecką. W aktach z roku 1489 Wieluń jest zaliczany do ziemi zawkrzeńskiej.

Ziemia zawkrzeńska i ziemia płożka przed 1370 rokiem, to jest przed zjednoczeniem całego Mazowsza przez księcia Siemowita III, tworzyły jednostkę zwaną *districtus plocensis*. Pierwotnie nazwa *districtus* dotyczyła podziału na dzielnice, z czasem zaczęła oznaczać ziemię, a potem powiat.

W roku 1404 książę Siemowit IV nadaje szlachcie z rodu Lubiewów o przydomku Trzaska – Marcinowi, Bernardowi, Stanisławowi, Pełce, Wisławowi, Mikołajowi, Przybysławowi, Wyszynie, Wojciechowi, Janowi i Waclawowi z Wielunia – prawa nieodpowiedne (przywilej polskiego rycerstwa i moźnej szlachty, dzięki któremu nie podlegała ona sądownictwu kasztelańskiemu, lecz bezpośrednio sądowi monarszemu – przyp. red.).

W okresie 1414-1425 książę Janusz I darowuje Wisławowi i Wojciechowi, braciom z Wielunia, 20 włók nad rzeką Olszańką w ziemi łomżyńskiej.

Ten sam książę Janusz I darowuje Strachance zwanemu Pomaska dziedzicowi z Wielunia 10 włók na prawie niemieckim w powiecie ostrowskim.

W roku 1432 Wojciech i Rosłan z Wielunia procesują się z kmiem. W roku 1436 Rosłan i Marcin z Wielunia sprzedają Wojciechowi dziedzicowi z Nadratowa Starego 2 włóki swej ojcowizny w Nadratowie Starym za 12 kóp groszy pospolitych.

W roku 1485 Paweł z Wielunia został przydzielony przez biskupa płożkiego do kościoła parafialnego we wsi Księte w ziemi dobrzyńskiej.

W roku 1489 książę Janusz II nadaje Przeclawowi i jego synom Stanisławowi i Wojciechowi z Wielunia prawa chełmińskie na dobra w Wieluniu z czynszem po 12 groszy.

W roku 1497 król Jan Olbracht daje Stanisławowi Szreńskiemu kasztelanowi skonfiskowane dobra Pawła Rusina i Mikołaja, synów Ronkona oraz Pawła syna Tiburcego z Wielunia.

Wieluń-Wilewo

Wilewo, położone tuż obok Wielunia, w średniowieczu występowało również pod innymi nazwami: *Uilevo, Wylyewo, Wylewo, Wiliewo*.

W roku 1391 książę Siemowit IV nadaje szlachcie herbu Gozdawa, m.in. dziedzicom z Uilewa prawa nieodpowiedne.

W roku 1448 Mikołaj z Kadłubowa, pleban w Łubkach, zamienia z bratankiem Pawłem z Kadłubowa całą swą część ojcowizny i część nabytą, zwaną Kąty w Kadłubowie, na część jego w Wilewie, poręczywszy za bratanka Krystyna.

W roku 1473 (lub 1474, jak podają niektóre źródła) książę Kazimierz III nadaje dziedzicom herbu Gozdawa, m.in. z Wilewa, przywilej prawa nieodpowiedniego i zwolnienie z kar.

W roku 1475 książę Janusz II nadaje Pawłowi, synowi Sądka z Wilewa, prawo chełmińskie na jego dobra z czynszem obowiązującym w ziemi zawkrzeńskiej.

Wieluńscy – różne źródła

Nazwisko *Wieluński* można znaleźć w wielu różnych źródłach archiwalnych, historycznych, sądowych, literackich, itp. Na podstawie tych danych w rozdziale piątym przedstawiono wywód przodków, czyli bezpośrednich przodków genetycznych, potwierdzonych aktami metrykalnymi. Oprócz tego jest duży zbiór danych dla osób, których nie udało się włączyć (na razie!) do drzewa genealogicznego. Poniżej przedstawiono tylko nieliczne dane archiwalne. Jest ich znacznie więcej, wymagają one zebrania, uporządkowania i właściwego przedstawienia.

Jakób i Jan Wieluńscy. Kasper Niesiecki S.J. w dziele „Herbarz polski” podaje informację, że Jakób i Jan Wieluńscy z województwa płockiego podpisali elekcję Króla Jana III Sobieskiego (w roku 1674).

Adam Wieluński z Wielunia, ur. około 1680 roku i jego potomkowie (żona Dorota) – patrz załącznik nr 2.

Walenty Wieluński z Wilewa, ur. około 1690 roku i jego potomkowie (żona Petronela Trawicka) – patrz załącznik nr 3.

Wawrzyniec Wieluński z Radzanowa, ur. około 1730 roku i jego potomkowie (żona Tekla Stawiska) – patrz załącznik nr 4.

Wieluński, komisarz Księcia Ogińskiego. Znany pisarz i historyk Paweł Jasienica w książce „Rzeczpospolita obojga narodów. Dzieje agonii” zajmuje się przyczynami upadku Rzeczypospolitej. W rozdziale pt. „Dno, czyli zapusty” podaje przykłady szczególnego upadku moralnego zarówno w Koronie jak i w Wielkim Księstwie. Czytajmy więc, co pisze uznany autor.

Na Litwie marszałek wielki Ogiński oskarżył raz komisarza, czyli zarządcę swych dóbr żmudzkich, niejakiego Wieluńskiego, o zgwałcenie pięćdziesięciu wieśniaczek. Sprawa wywołała pewną sensację, bo *były wszystkie damy ciekawe poznać Wieluńskiego, a że był bladej, nie zdawał się im być winny, oskarżony zaś, człowiek wesóły, gniewał się o tę niewinności jego opinię.*

Owego kobieciarza Wieluńskiego Paweł Jasienica zestawia ze zwykłymi sadystami i zbrojcami, jakim był bez wątplenia krajczy litewski Marcin Radziwiłł, znany z niezwykłego okrucieństwa i rozwiązłości, czy też innymi osobami. Zestawienie to jest krzywdzące i nieuzasadnione. Niestety autor nie podaje, czy owe pięćdziesiąt dam skarżyło się na Wieluńskiego.

Wydaje się jednak, że ów Wieluński, z pewnością szlachcic mazowiecki herbu Trzaska, bardziej niż na potępienie, jako przyczyna upadku Rzeczypospolitej, zasługuje na współczucie, gdyż zapewne cierpiał na syndrom Don Juana i był zwykłym kobieciarzem.

Wieluńscy – „Herbarz Mazowiecki”

Krótki wyciąg z „Herbarza szlachty powiatu sierpeckiego” opracował Paweł Bogdan Gąsiorowski – przedstawiono go poniżej. W rzeczy samej jest to czwarty tom Herbarza Mazowieckiego, którego inicjatorem, badaczem i autorem był profesor Jerzy Łempicki.

WIELUŃSCY^{*)}

Będzimin (=Będzimin, par. Lubowidz)

Było tu 160 ha ról kmiecych podzielonych na trzy części należące do trzech rodzin Rzezawskich. Część Będzimina, zapewne oddalony od centrum osiedla folwark, nosiła nazwę Guzy i traktowana była jako odrębne osiedle. Będzimin wyszedł jednak z rąk Rzezawskich, gdyż w 1644 roku Roslan Wieluński odstąpił Będzimin Janowi Kuczborskiemu, chorążemu ziemi dobrzyńskiej. Następnie Będzimin wymieniany był jako część składowa dóbr w Rozwozinie. W 1817 roku było w Będziminie 16 dymów i 128 mieszkańców, a w 1885 roku do dóbr w Rozwozinie należało 67 ha w Będziminie. Utrzymywały się też tutaj w XVIII wieku, a zapewne i później, drobne działki należące do Guzowskich i Bogurskich z Rzezaw. [s. 121]

Bledzewski

Andrzej zwany Staszak. W 1539 roku był dziedzicem w Bledzewie i procesował się z Michałem Wieluńskim z Bledzewa, synem Mikołaja. (...) [s. 179]

Lutocki

— A2. Andrzej [syn Piotra i Anny]. Nosił przydomek Gryka. W 1538 roku był dziedzicem w Radotkach i Lutocinie W 1541 roku Andrzejowi zastawił 1/2 łana

*) Jerzy Łempicki, „Herbarz szlachty powiatu sierpeckiego”, Sierpc 2008.

w Lutocinie brat Piotr. Andrzej zmarł przed 1568 rokiem. Pozostawił córki: A2a. Małgorzatę, w 1576 roku żonę Pawła Wieluńskiego syna Bartłomieja ze Sławkowa, A2b. Jadwigę, A2c. Zofię i A2d. Katarzynę oraz synów: A21. Melchiora, A22. Stanisława, A23. Macieja i A24. Jakuba. [s. 299]

— *Marcin*. Był synem zmarłego przed 1612 rokiem Andrzeja i Małgorzaty Wieluńskiej. W 1612 roku wprowadzony został do dóbr synów Walentego Niedziałkowskiego w Niedziałkach, a do jego dóbr w Lutocinie wprowadzone zostały dzieci Stanisława Wieluńskiego. [s. 303]

Rościszewski

A31. *Tomasz* [syn Krzysztofa i Zofii z Łochowskich]. W podziale dóbr z bratem otrzymał dział w Zamościu, młyn Nadolnik i połowę młyna w Odnodze, którego drugą połowę posiadał Ziemak z Rościszewa, co oznaczało przemienne użytkowanie młyna. Tomasz mieszkał w Odnodze, z której się pisał. Zachowały się liczne zapiski dotyczące różnych zwad i bójek między Rościszewskimi, współużytkownikami tych młynów, których posiadanie zapewniało monopol na przemiał zboża w okolicy. Między innymi w 1591 roku Tomasz poraniony został przez współdziedziców młyna Nadolnik: Adama, syna Andrzeja i Rosłana, syna Ziemaka Rościszewskich z linii F. W 1574 roku Tomasz ożenił się z Katarzyną Jeżewską h. Jastrzębiec, za której brata wyszła jednocześnie jego siostra. W 1578 roku zastawił stryjowi Florianowi swój młyn Nadolnik, zwany też Szymanów Młyn. W 1599 roku zastawił dobra w Zamościu Walentemu Konarskiemu, mężowi swojej siostry, a w 1600 roku odstąpił mu młyn Nadolnik. W aktach pojawił się ostatni raz w 1608 roku. Pozostawił córki A31a. Jadwigę, która w 1648 roku była wdową po Marcinie Krzywkoskim i 2° voto żoną Jana Kantora w Tłuchowie, zapewne nieślachcica, i która w tymże 1648 roku dysponowała spadkiem po swojej zmarłej siostrze A31b. Agnieszce, żonie Rosłana Wieluńskiego. [s. 364]

Rzeszotarcki

— *Andrzej*. W 1616 roku był synem zmarłego Rosłana zwanego Wagl, a do jego dóbr w Rzeszotarach-Gotardach wprowadzeni zostali synowie Pawła Wieluńskiego. [s. 444]

— *Jakub*. Około 1612 roku był żonaty z Katarzyną, córką Stanisława Paprockiego zwanego Pięta. Zapewne do dóbr tego Jakuba w Rzeszotarach Pszczelich wprowadzona została w 1612 roku Rozalia Wieluńska. [s. 444]

— *Stanisław*. W 1595 roku Stanisław był synem Jana zwanego Kamisz z Rzeszotar-Chwał i wprowadzony został do dóbr Ziemaka Rościszewskiego, syna Andrzeja z Chrapuni. W 1612 roku Stanisław wprowadzony został do Wielunia – dóbr córek Andrzeja Wieluńskiego, syna Stanisława. W 1613 roku Stanisław był żonaty z Zofią, córką Andrzeja Wilewskiego, a do jego dóbr w Wilewie wprowadzone zostały siostry jego żony: Dorota – żona Macieja Wieluńskiego i Elżbieta – wdowa po Mikołaju Wieluńskim. [s. 447]

— *Marianna*. W 1847 roku była wdową po Michale Wieluńskim. [s. 450]

Somański vel Szumański

B1. *Maciej* [syn Marcina zwanego Jagielka]. W 1577 roku Maciejowi zastawił Łukasz, syn Jana Pastwy, części w Somaniu-Piórach. W 1601 roku Maciej odstąpił poddanego Sebastianowi Ostrowickiemu, synowi Wojciecha, zwanego Somański. Zapewne ten Maciej zmarł przed 1619 rokiem i pozostawił córkę B2a. Praksedę, w 1622 roku żonę Piotra Wieluńskiego, syna Pawła, oraz syna B11. Franciszka. [s. 468]

WYWÓD PRZODKÓW

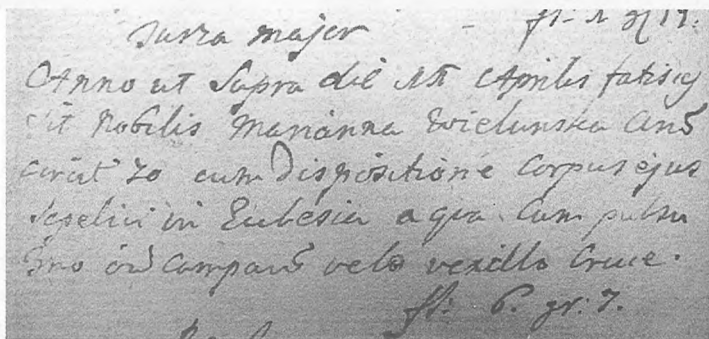
Badanie i opis historii rodu Wieluńskich rozpoczęto od żyjących w Bydgoszczy Jana i Leonarda synów Władysława, Jerzego syna Tadeusza, oraz co oczywiste od wszystkich ich krewnych i powinowatych w tym pokoleniu. W opisie historii rodu to pokolenie jest określone jako pierwsze. Ojcowie i matki, dziadkowie, pradiadkowie są opisani jako pokolenie drugie, trzecie, itd.

Wywód przodków przedstawiono od pokolenia najstarszego, w tej chwili od pokolenia ósmego. Do tej pory nie udało się ustalić powiązań z poprzednimi pokoleniami, wymienionymi w rozdziale czwartym. Pomocne będzie korzystanie z tablicy genealogicznej (patrz zał. nr 1).

Ósme pokolenie – Marcin Wieluński i Marianna

W tej chwili najstarsi przodkowie potwierdzeni aktami metrykalnymi to Marcin Wieluński i jego żona Marianna. Nazwisko rodowe Marianny nie jest znane.

W księgach metrykalnych parafii Lipowiec są oni wymienieni jako rodzice pięciorga dzieci, urodzonych w Turzy Wielkiej: Ludwika, Wojciecha, Jadwigi, Teresy i Katarzyny. Odnaleziono jedynie akt zgonu Marianny Wieluńskiej.

Marianna Wieluńska, zgon 11.04.1752 Turza Wielka

Tłum. łac.: *Turza Wielka*

Roku jak wyżej (1752 – przyp. aut.), dnia 11 kwietnia zmarła szlachetna Marianna Wieluńska lat prawie 70, na mocy rozporządzenia ciało jej pogrzebano w kościele, przy biciu dzwonów na dzwonnicy i z chorągwią procesjonalną z krzyżem.

Opłata: 6 florenów, 7 groszy.

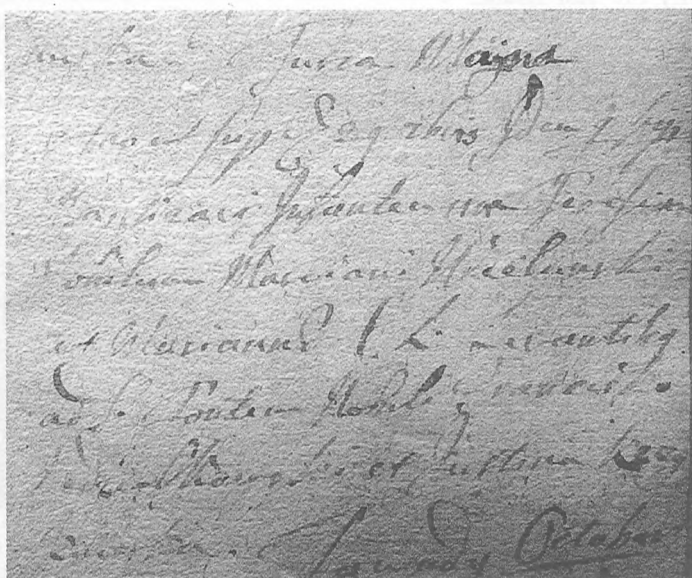
Marianna urodziła się przypuszczalnie około 1682 roku. Jej małżonek Marcin Wieluński urodził się prawdopodobnie w latach 1672-1682, ślub został więc zawarty przypuszczalnie w latach 1700-1709. Nie jest znana dokładna data i miejsce ślubu Marcina Wieluńskiego i Marianny.

Siódme pokolenie – Wojciech Wieluński i Anna Szypulska

Nie jest znana data i miejsce ślubu Wojciecha Wieluńskiego z Anną Szypulską, jak również data i miejsce urodzin i śmierci Anny.

Według ksiąg metrykalnych parafii Lipowiec z rodziców Marcina i Marianny Wieluńskich (ósme pokolenie) urodziło się w Turzy Wielkiej pięcioro dzieci:

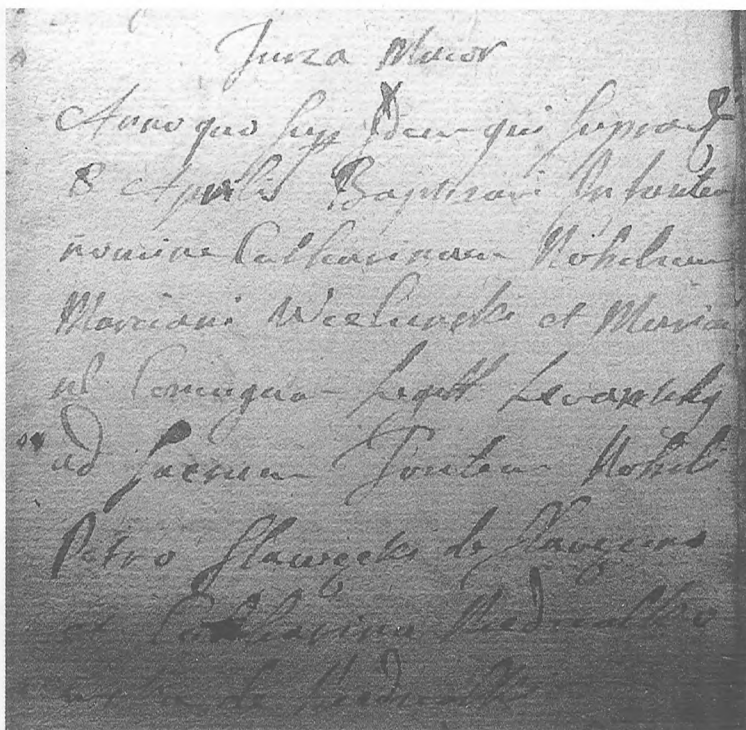
Ludwika	ur. 26.01.1710
Wojciech	ur. 6.04.1711 (zm. 25.05.1773, Turza Wielka)
Jadwiga	ur. 27.09.1715
Teresa	ur. 29.09.1721
Katarzyna	ur. 8.04.1724 (zm. 26.02.1742, Turza Wielka)

Teresa Wieluńska ur. 29.09.1721 Turza Wielka

Thum. łac.: *Turza Wielka*

Roku jak wyżej (1721 – przyp. aut.), dnia 29 września ochrzczono imieniem Teresa dziecko szlachejnych Marcina Wieluńskiego i Marianny. Rodzice chrzestni szlachejni Franciszek Siemiatkowski i Justyna (?).

Katarzyna Wieluńska ur. 8.04.1724 Turza Wielka

Tłum. łac.: *Turza Wielka*

Roku jak wyżej (1724), dnia 8 kwietnia ochrzczono dziecko imieniem Katarzyna szlachetnych Marcina Wieluńskiego i Marianny. Rodzice chrzestni szlachetni Piotr Sławęcki ze Sławęcina i Katarzyna Niedziałkowska z miejscowości Niedziałki.

Odnaleziono jedynie 2 akty urodzenia – Teresy i Katarzyny.

Księgi metrykalne parafii Lipowiec podają zgon czterech osób w Turzy Wielkiej:

Marcin Wieluński	zg. 18.10.1725 (dziecko, nieznanie związki rodzinne)
Katarzyna Wieluńska	zg. 26.02.1742 (ur. 8.04.1724, Turza Wielka)
Fabian Wieluński	zg. 18.03.1757 (dziecko 10 lat, nieznanie zw. rodz.)
Wojciech Wieluński	zg. 25.05.1773 (ur. 6.04.1711, Turza Wielka)
- Zachowały się wszystkie akty zgonu.

106 Turza jor
Anno Dni 1742 Die 26 Febr. obiit
Nobilis Catharina Wieluńska Virgo si-
ne dispositione Ann. 18 Sepulta
in Ecclesia fl. 3

Katarzyna Wieluńska, zgon 26.02.1742 Turza Wielka

Thum. lac.:

Turza Wielka

Roku Pańskiego 1742 dnia 26 lutego zmarła szlachetna Katarzyna Wieluńska panna lat 18, zgodnie z rozporządzeniem pochowana w kościele. Oplata: 3 floreny.

212
Turza major
1773ta
Anno ut supra die 25ta Maji fatis regit du-
bitis Albertus Wieluński Ann. 70 cum
dispositione Corpus eius deponitur in Ecclesia quae
cum pulchro trono Campana Belo Crucis Aedifici b.
Compadibus 4. - fl. 6 sex 2 gr³
Lacuna

Wojciech Wieluński, zgon 25.05.1773 Turza Wielka

Thum. lac.:

Turza Wielka

Roku jak wyżej (1773 – przyp. aut.), dnia 25 maja zmarł szlachetny Wojciech Wieluński lat około 70, na mocy rozporządzenia ciało jego po-
grzebano w kościele, przy biciu dzwonów na dzwonnicy, z chorągwią pro-
fesjonalną z krzyżem, podczas pogrzebu paliły się świece. Oplata: 6 tyn-
fów, 2 szóstaki, 3 grosze.

Morsus et sepelitus die 18 Octobris
Mariani Wieluński de Turza
et Wpływ in Peczka.

Marcin Wieluński, zgon 18.10.1725 Turza Wielka

Tłum. łac.:

Turza Wielka

Roku 1725, dnia 18 października zmarłe dziecko Marcin Wieluński z Turzy, zostało pochowane w kościele.

Turza major
anno ut supra die 18 Martij factus est
sepelitus in Peczka agro in uno pulchro
cunpud roni... f. 1. g. 34. 2

Fabian Wieluński, zgon 18.03.1757 Turza Wielka

Tłum. łac.:

Turza Wielka

Roku jak wyżej (1757 – przyp. aut.), dnia 18 marca, Fabian (?), dziecko szlacheckiego Wieluńskiego, lat 10, pochowany został w kościele przy biciu jednego dzwonu. Oplata: 1 floren, 14 groszy.

W akcie zgonu Wojciecha Wieluńskiego podany jest jego wiek około 70 lat, choć wiemy z jego aktu urodzenia, że żył 62 lata. Z analizy wielu aktów metrykalnych osób żyjących w dawnych wiekach wiemy, że wiek zmarłych osób podawano księdzu w dużym przybliżeniu.

Zarówno Marianna Wieluńska jak i jej dzieci Katarzyna i Wojciech, a także nieznanne z pochodzenia dzieci Marcin i Fabian Wieluńscy zostali pochowani w kościele w Lipowcu. Historię kościoła przedstawiono w dalszej części opracowania.

Szóste pokolenie – Józef Wieluński i Wiktoria Daszkiewicz

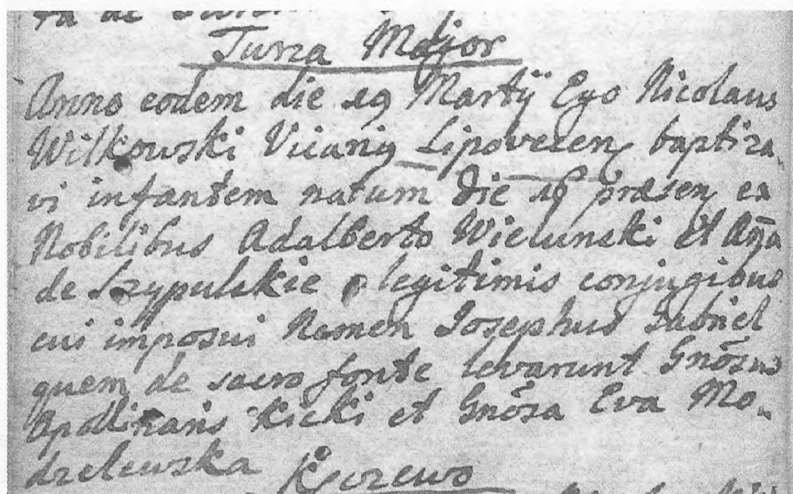
Nie jest znana data i miejsce ślubu Józefa Wieluńskiego z Wiktorią Daszkiewicz, jak również data i miejsce urodzin i śmierci Wiktorii.

Księgi metrykalne parafii Lipowiec podają, że rodzice Wojciech Wieluński i Anna z domu Szypulska (siódme pokolenie) mieli pięciu synów urodzonych w Turzy Wielkiej:

Józef Gabriel	ur. 16.03.1748
Paweł	ur. 10.01.1751
Marcin	ur. 6.01.1754
Tomasz	ur. 11.12.1754
Antoni	ur. 21.01.1758

Zachowały się ich wszystkie akty urodzenia.

Nie jest znana data i miejsce zgonu Józefa i Wiktorii Wieluńskich. W akcie ślubu ich syna Kazimierza w dniu 3.02.1817 są podani jako rodzice już nieżyjący, należy więc sądzić, że zmarli przed 1817 rokiem.

Józef Gabriel Wieluński ur. 16.03.1748 Turza Wielka

Thum. lac.: Turza Wielka

Roku tegoż (1748 – przyp. aut.) dnia 19 marca ja Mikolaj Wilkowski wikariusz lipowiecki ochrzciłem dziecko urodzone dnia 16 marca ze szlachetnych Wojciecha Wieluńskiego i Anny z d. Szypulska prawowitych małżonków, któremu nadano imię Józef Gabriel. Rodzice chrzestni urodzony Apollinary Kicki i urodzona Ewa Modzelewska.

Turza major 24.
 Anno Domini 1751 die 10 Januarij baptizavit
 de Mentis mea Religiosissimus in Christo
 Ter Joannes Sacerdos & Vicarius N. Procurator Nuncius
 coram Infanteria Nationis ex Nobilibus et Honorable
 Sponsi et Anna de Szypulskie Wielunskate
 legitimis Conjugibus Cui imponitur nomen Pau-
 lus Severinus de Saerofonte ~~Magister~~
 Mystkowski et Katarzyna consors.

Paweł Wieluński ur. 10.01.1751 Turza Wielka

Tlum. łac.: Turza Wielka

Roku Pańskiego 1751 dnia 10 stycznia ja Józef Baliński ochrzciłem dziecko rodziców szlachejnych Wojciecha Wieluńskiego i Anny z domu Szypulska Wieluńskiej prawowitych małżonków, któremu nadano imię Paweł. Rodzice chrzestni szlachejny Jakub Mystkowski i żona Katarzyna.

Turza major
 Anno ut supra die 6ta Januarij ego Ca-
 rarus Lipowiec baptizavi Supradictam Matrem
 ex Nobilibus Alberto Wielunski et
 Anna de Szypulskie legitimis Conjugibus
 Cui imponitur nomen Marcian Severinus
 de Saerofonte Mystkowsky et Albertus Oborski
 Vicillijenida Zaruskicki et Magister
 de Oborskie Martyna Jeżewska Subde-
 pofente Plocensis.

Marcin Wieluński ur. 6.01.1754 Turza Wielka

Tlum. łac.: Turza Wielka

Roku tegoż (1754 – przyp. aut.) dnia 6 stycznia ja wikariusz lipowiecki ochrzciłem dziecko rodziców szlachejnych Wojciecha Wieluńskiego i Anny z domu Szypulska prawowitych małżonków, któremu nadano imię Marcin. Rodzice chrzestni wielmożny Wojciech Oborski chorąży zawkrzeński i Martyna Oborska z domu Jeżewska podstolina plocka.

Turza major
Anno ut supra die 11 Novembris Ego Curatus
Lipowiczen baptizavi Infantem natum ex No-
bilibus Alberto Wielunski et Anna de
Szypulskie Wielunski legitimis conjugibus
cui imposui nomen Thomas Rucit de
sacramento Nobiles Franciscus Szczepkowski
et Zofia Krzywkowska Ujio.

Tomasz Wieluński ur. 11.12.1754 Turza Wielka

Tum. lac.:

Turza Wielka

Roku tegoż (1754 – przyp. aut.) dnia 11 grudnia ja duszpasterz lipowiecki ochrzciłem dziecko rodziców szlachejnych Wojciecha Wieluńskiego i Anny Wieluńskiej z domu Szypulskiego prawowitych małżonków, któremu nadano imię Tomasz. Rodzice chrzestni szlachejny Franciszek Szczepkowski i Zofia Krzywkowska.

Turza major
Anno ut supra die 21 Januarij Ego Cu-
ratus Lipowiczen baptizavi Infantem na-
tum ex Nobilibus Alberto Wielunski et
Anna Szypulskie legitimis conjugibus
cui imposui nomen Antonius Rucit de
sacramento Nobiles Valentius Błocki
et Agnes Domańska Ujio.

Antoni Wieluński ur. 21.01.1758 Turza Wielka

Tum. lac.:

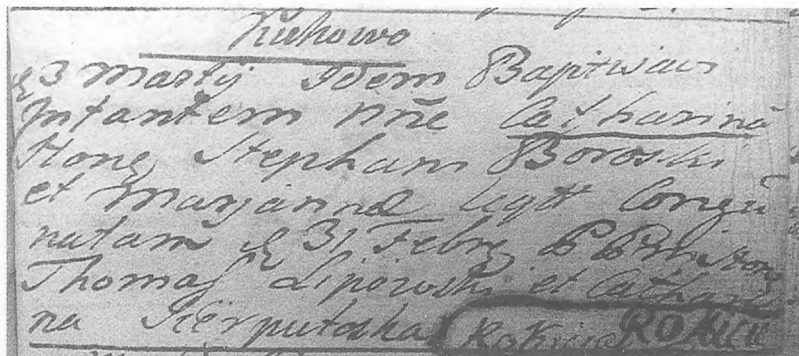
Turza Wielka

Roku tegoż (1758 – przyp. aut.) dnia 21 stycznia ja duszpasterz lipowiecki ochrzciłem dziecko rodziców szlachejnych Wojciecha Wieluńskiego i Anny Szypulskiej prawowitych małżonków, któremu nadano imię Antoni. Rodzice chrzestni szlachejny Walenty Błocki i Agnieszka Domańska.

Piąte pokolenie – Kazimierz Wieluński i Katarzyna Borowska

Nie jest znana data i miejsce narodzin Kazimierza Wieluńskiego. Z analizy innych akt parafialnych wynika, że urodził się on przypuszczalnie w latach 1771-1775. Kazimierz miał siostrę Jadwigę, ochrzczoną w dniu 8 października 1789 w kościele w Tłuchowie. Nie znaleziono jej aktu urodzenia.

Katarzyna Borowska urodziła się dnia 3 lutego 1791 roku w Kukowie. Poniżej przedstawiono jej akt urodzenia.

Katarzyna Borowska ur. 3.02.1791 Kukowo

Tłum. łac.: Kukowo

Dnia 3 marca roku jak wyżej (1791 – przyp. aut.) ochrzczono dziecko imieniem Katarzyna rodziców Stefana Boroskiego i Marianny legalnych małżonków, urodzone w dniu 3 lutego. Rodzice chrzestni Tomasz Lipowski i Katarzyna Sierputoska.

W aktach parafialnych kościoła w Tłuchowie Kazimierz Wieluński i jego żona Katarzyna z d. Borowska są wymienieni jako rodzice trojga dzieci: Józefaty, Wojciecha i Julianny.

Poniżej przedstawiono kościelny akt ślubu Kazimierza Wieluńskiego z dnia 3 lutego 1817 roku w parafii Ligowo oraz sporządzony jednocześnie przez księdza jako urzędnika stanu cywilnego cywilny akt ślubu w języku polskim.

Akt ślubu Kazimierza Wieluńskiego z dnia 3 lutego 1817 roku wskazuje na pewien problem, który nadal pozostaje zagadką. Panna młoda w tym akcie to Katarzyna Tylmańska, lat 20, córka Mateusza Tylmańskiego i Jadwigi z d. Wiśniewska. Natomiast we wszystkich innych aktach metrykalnych jako żona Kazimierza występuje Katarzyna Borowska.

Rumunki Kukowskie i Grabowice
 Anno Domini 1817 die 3ta Febuarij Inter Illustrem Casprium Wilenski juvenem
 annos 40 olim Solum Non estatum Josephi Wilenski et Helome Dazkiewicziana
 Legitima conjugum de Novellispectantibus a Villarij Dictioni Rudowice Et Inter
 Catharinam Tylmanida Virginem annos 20 Solum Horu locum Matheo Tylman
 id et Auctore Wilenskiha matrimonialiter pignoram de Novellis vocatis
 gradove Wilenski Perfectiones Liguorones praesens in bus Rumunkis Silesi
 vie Dominica coram Populo ad Divina audire in Ordine ad Contrahendum
 matrimonium Dominica die 3ta post festum trium Regum et Penultima
 Septuagesime diebus vero 1817to die Januaj et 2ta Febuarij Ann^o 1817
 quibus Desponsationis nuptiis uti puerulus aegerat Impedimentum Casu nuptiis
 Presentibus testibus fide dignis Josepho Orlowiu Annos 56 et Joanne W. Tribule Annos 45
 Annos 44 Francisco Wilenskiis Annos 56 et Joanne W. Tribule Annos 45
 Ego Julia Tylonski Coram hoc loco Benedixi Matrimonium

Kazimierz Wieluński, kościelny akt ślubu 3.02.1817 Ligowo

Tłum. łac.: Rumunki Kukowskie i Grabowice

Roku Pańskiego 1817 dnia 3 lutego uczciwy Kazimierz Wileński kawaler lat 40, syn uczciwych Józefa Wilińskiego i Wiktorii Daszkiewiczówny prawowitych małżonków zawarł ślub z Katarzyną Tylmańską panną lat 20, córką uczciwych Mateusza Tylmańskiego i Jadwigi Wiśniewskiej (...).

Grabowicz
Pusy
 Roku Tysięcznego Osmsetnego siedemnastego dnia trzeciego miesiąca
 lutego godziny trzeciej po południu
 Przed nami Proboszczem Parafii Ligowskiej sprawującym obowiązki Urzędnika
 Stanu Cywilnego Gminy Ligowskiej Obwodu Lipnowskiego w Województwie
 Płockim uczciwy Kazimierz Wileński niegdaj uczciwych Józefa Wileńskiego
 i Wiktorii Daszkiewiczówny małżonków syn na Rumunkach w wsi Kukowa
 należących mieszkających komornik (...)

Kazimierz Wieluński, cywilny akt ślubu 3.02.1817 Ligowo

Grabowiec Pusy

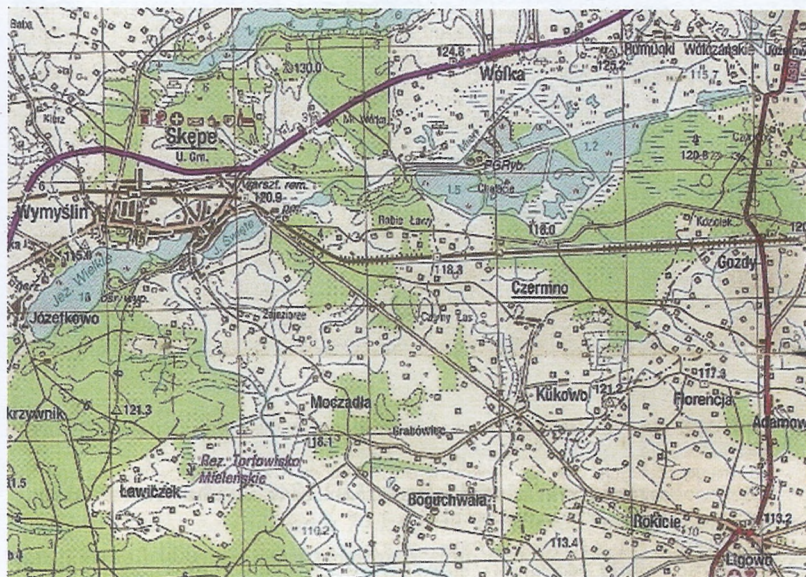
Roku tysięcznego osiemsetnego siedemnastego dnia trzeciego miesiąca lutego godziny trzeciej po południu.

Przed nami Proboszczem Parafii Ligowskiej sprawującym obowiązki Urzędnika Stanu Cywilnego Gminy Ligowskiej Obwodu Lipnowskiego w Województwie Płockim uczciwy Kazimierz Wileński niegdaj uczciwych Józefa Wileńskiego i Wiktorii Daszkiewiczówny małżonków syn na Rumunkach zwanych Pusy do wsi Kukowa należących mieszkających komornik (...)

Ponieważ nie znaleziono do tej pory innych aktów metrykalnych, to możliwości są dwie:

1. Katarzyna Tylmańska to pierwsza żona Kazimierza, która zmarła w jakiś czas po ślubie, np. w połogu po porodzie, co było dosyć częstym zjawiskiem w tych czasach.
2. W akcie ślubu zmieniono lub pomyłono dane osobowe zaślubionej Katarzyny.

Dalej przedstawiono akt zgonu Kazimierza Wieluńskiego w dniu 3 lutego 1841 r. w miejscowości Grabowiec.

Mapa okolic Grabówiec–Moczadła–Skępe

Wieś Grabówiec (dawniej Grabuwiec) leży koło Skępego. W rejonie tym zamieszkiwało kilka rodzin Wieluńskich:

1. Moczadła

Grzegorz Wieluński i Marianna Wieluńska z d. Kółakowska:

- w dniu 15 sierpnia 1820 r. urodziła się córka Marianna,
- w dniu 3 grudnia 1825 r. urodził się syn Franciszek Ksawery,
- w dniu 11 kwietnia 1829 r. urodziła się córka Franciszka.

2. Gozdów

Michał Wieluński i Klara Wieluńska z d. Pawlikowska:

- w dniu 29 czerwca 1820 r. urodził się syn Jan (zmarł 9 lutego 1822 r.),
- w dniu 22 września 1823 roku urodziła się córka Tekla.

№ 111. Grabowiec. Działo się w wsi Ligowie
 dnia ^{szóstego} osmiennastego Lutego, tysiąc osiemset czter-
 dziekiego pierwszego roku o godzinie dzie-
 siątej z rana stawali się Antoni Wojcie-
 chowski gospodarz lat czterdzieści dwa
 mający i Adam Krzemiński Wyrobnik
 lat dwadzieścia sześć mający, obydwaj w Gra-
 bowcu zamieszkały, i oświadczyli: że w dniu
^{trzecim} bieżącego miesiąca, o godzinie dru-
 giej z rana, umarł Kazimierz Wieluński
 Włościanin Wyrobnik lat siedemdziesiąt
 mający w Grabowcu zamieszkały, syn
 Józefa i Wiktorii Wieluńskich już nie-
 żyjących, pozostawiając po sobie owdowiałą
 żonę Katarzynę z Borkowskich, w
 przekonaniu się naocznem o zejściu
 Wieluńskiego, Akt ten stawającym został
 przeczytany i przez nas podpisany, gdyż
 oświadczyliśmy sobie nie umieć
 pisać. Michał Żytkiewicz Proboszcz Parafii Ligowskiej

Kazimierz Wieluński, zgon 3.02.1841 Grabowiec

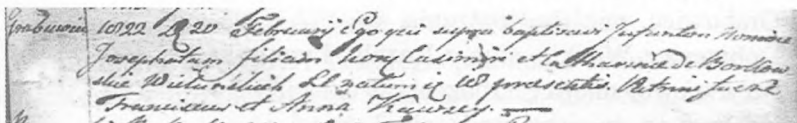
Grabowiec

Działo się w wsi Ligowie dnia szóstego (osiennastego) lutego tysiąc osiemset czterdziestego pierwszego roku o godzinie dziesiątej z rana stawali się Antoni Wojciechowski gospodarz lat czterdzieści dwa mający i Adam Krzemiński wyrobnik lat dwadzieścia sześć mający, obydwaj w Grabowcu zamieszkały i oświadczyli, że w dniu trzecim (piętnastym) bieżącego miesiąca, o godzinie drugiej z rana umarł Kazimierz Wieluński włościanin wyrobnik lat siedemdziesiąt mający w Grabowcu zamieszkały, syn Józefa i Wiktorii Wieluńskich już nieżyjących, zostawiając po sobie owdowiałą żonę Katarzynę z Borkowskich. Po przekonaniu się naocznie o zejściu Wieluńskiego akt ten stawającym został przeczytany i przez nas podpisany, gdyż oświadczyliśmy sobie nie umieć pisać.

Xiądz Michał Żytkiewicz Proboszcz Parafii Ligowskiej

Czwarte pokolenie –
– Wojciech Wieluński i jego dwie żony:
Rozalia Ługowska oraz Franciszka Pęszyńska

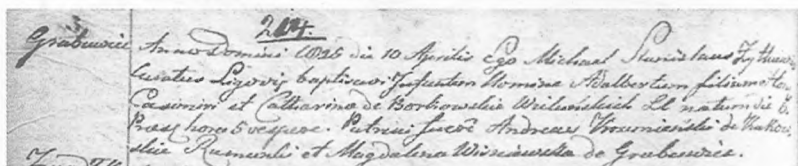
Wojciech Wieluński miał dwie siostry – Józefatę i Juliannę. Dalej przedstawiono trzy akty urodzenia rodzeństwa Wieluńskich – Józefaty, Wojciecha i Julianny, urodzonych w Grabuwcu k. Skępego.

Józefata Wieluńska ur. 20.02.1822 w Grabuwcu

Tłum. łac.: *Grabowiec*

Roku Pańskiego 1822 dnia 20 lutego ochrzciłem dziecko imieniem Józefata, córkę Kazimierza i Katarzyny z domu Borkowska Wieluńskich. Rodzice chrzestni Antoni i Anna Kawscy.

Wojciech Wieluński ur. 10.04.1825 w Grabuwcu

Tłum. łac.: *Grabowiec*

Roku Pańskiego 1825 dnia 10 kwietnia ja Michał Stanisław Żytkiewicz duszpasterz w Ligowie ochrzciłem dziecko imieniem Wojciech, syna rodziców Kazimierza i Katarzyny z domu Borkowska Wieluńskich. Rodzice chrzestni Andrzej Korzeniewski z Rumunek Kukowskich i Magdalena Wiszniewska z Grabowca.

Analizując dane archiwalne i tablicę genealogiczną widać, że Wojciech Wieluński miał dwie żony.

Pierwsza żona Rozalia z d. Ługowska urodziła się prawdopodobnie w latach 1828-1829. Zmarła w dniu 18 marca 1873. Ślub z Wojciechem został zawarty w dniu 23 września 1850 w miejscowości Dobrzenice Wielkie. Rozalia urodziła ośmioro dzieci.

Po jej śmierci Wojciech ponownie ożenił się w dniu 14 maja 1873 roku w Kurowie z Franciszką z d. Pęszyńską i miał z nią czterech synów. Franciszka urodziła się prawdopodobnie w latach 1848-1851 w Mala-

nowie. Przeżyła męża, który zmarł w dniu 25 czerwca 1883 roku w Żukach. Ponownie wyszła za mąż w dniu 4 maja 1884 roku w Żukach za Jana Biegańskiego (urodzonego ok. 1856 roku w Żukach).

Można sądzić, że Wojciech był człowiekiem witalnym i dynamicznym. Świadczą o tym częste zmiany miejsca pobytu, liczne potomstwo oraz wykonywany zawód karczmarza. Oto wykaz miejscowości, w których był:

- Grabowiec, miejsce urodzenia,
- Dobrzenice Wielkie, ślub z Rozalią Ługowską,
- Przybojewo, miejsce urodzenia 2 dzieci,
- Kotarczyno, miejsce urodzenia 3 dzieci,

№ 17
X. 2. 1838.
Grabowiec. Dnia szóstego (osiemnastego) lutego, (osiemset trzydziestego ósmego) roku o godzinie dziewiętej z rana stawił się Kazimierz Wieluński włościanin gospodarz w Grabowcu zamieszkały, lat sześćdziesiąt trzy mający (...)

Julianna Wieluńska ur. 3.02.1838 w Grabowcu

Grabowiec

Działo się w wsi Ligowie dnia szóstego (osiemnastego) lutego tysiąc osiemset trzydziestego ósmego roku o godzinie dziewiętej z rana stawił się Kazimierz Wieluński włościanin gospodarz w Grabowcu zamieszkały, lat sześćdziesiąt trzy mający (...)

Emil Wieluński z żoną Katarzyną Makulińską miał siedmioro dzieci:

1. Walenty ur. 14.02.1897, Żuki
2. Aleksander ur. 26.02.1904, Żuki (zm. 31.12.1980, Sierpc),
żona Apolonia Matyjasik ur. 26.02.1904, Żuki
(zm. 31.12.1980, Sierpc)
3. Władysław ur. 10.04.1909, Żuki (zm. 7.09.2003, Bydgoszcz)
żona Irena ur. 20.10.1920 (zm. 8.06.2006, Bydgoszcz)
4. Ignacy ur. ok. 1915, Żuki (zm. 24.03.1939, Zglenice Małe)
żona Feliksa Paszkowska ur. ok. 1914, Łukoszyn
5. Anna
6. Stanisława
7. Zofia

Wacław Wieluński z żoną Wacławą z d. Gref miał ośmioro dzieci:

1. Sabina
2. Stanisław, żona Stanisława
3. Irena ur. 28.02.1911, Włóki
4. Henryk ur. 6.06.1912, Włóki
5. Stefan ur. 1914, Włóki (zm. 20.02.1974, Warszawa),
żona pierwsza Pelagia Wieczorek,
żona druga Marianna Kowalczyk ur. 1916, Gabrielów
(zm. 19.10.1983, Warszawa)
6. Tadeusz ur. 29.11.1919, Włóki (zm. 30.11.1919, Włóki)
7. Tadeusz ur. 1.01.1922, Włóki (zm. 16.10. 1998, Bydgoszcz),
żona Lucyna Gurda ur. 14.02.1920, Osówka
(zm. 26.03.1992, Bydgoszcz)
8. Władysław ur. 20.06.1925, Sierpc (zm. 15.08.1999, Chicago),
żona Barbara Wawrzyniak ur. 14.08.1924, Kalisz

Pierwsze pokolenie rodu Wieluńskich

Wymieniono tu osoby z pierwszego pokolenia rodu Wieluńskich. Pokolenie to wymaga zebrania większej ilości danych archiwalnych i przekazów rodzinnych oraz opracowania biogramów tych osób. Prace trwają.

1. Aleksander Wieluński i żona Apolonia Matyjasik
dzieci – Jan
2. Władysław Wieluński i żona Irena
dzieci – Jan, Leonard, Teresa, Zbigniew
3. Ignacy Wieluński i żona Feliksa Paszkowska
dzieci – Aleksander, Jan, Anna

4. Sabina Wieluńska i mąż Zych
dzieci – Maria , Elżbieta
5. Stanisław Wieluński i żona Stanisława
dzieci – Jadwiga, Krystyna, Kazimierz, Henryk
6. Stefan Wieluński i pierwsza żona Pelagia Wieczorek
dzieci – Zofia
Stefan Wieluński i druga żona Marianna Kowalczyk
dzieci – Bogdan, Włodzimierz
7. Tadeusz Wieluński i żona Lucyna Gurda
dzieci – Juta, Jerzy, Jadwiga, Krystyna, Mariusz
8. Władysław Wieluński i żona Barbara Wawrzyniak
dzieci – Andrzej, Władysław

KOŚCIÓŁ W LIPOWCU

Drewniany kościół w Lipowcu, miejsce chrztu, zaślubin i pochówku wielu członków rodu Wieluńskich, niestety już nie istnieje. Obecny, murowany, został zbudowany w 1805 roku staraniem ks. A.Folksdorfa, a konsekrował go bp. O. Szembek.

Parafia w Lipowcu powstała prawdopodobnie w XIII wieku. Pierwsza wzmianka o kościele pochodzi z 1449 roku. W 1598 roku drewniany kościół p.w. NMP i św. Mikołaja posiadał murowaną zakrystię i boczne ołtarze świętych Mikołaja, Anny i NMP.

Posiadamy dokładny opis kościoła w Lipowcu z okresu wizytacji generalnej diecezji płockiej, odbytej w latach 1775-1776 z polecenia jednego z najbardziej wykształconych i oświeconych biskupów w Polsce, Michała Jerzego Poniatowskiego; brata króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Opis ten jest bardzo obszerny i szczegółowy, zacytujemy więc tu tylko nieliczne, co ciekawsze fragmenty.

Kościół w Lipowcu drewniany z zakrystią i skarbcem murowanym. Na tym murze jest kamień wmurowany z inskrypcją Anno 1532 Stanislaus Ciołek Gnesnensis, Vratislaviensis canonicus, archidiaconus Plocensis plebanus et heres Lipoviensis. Formą staroświecką wystawiony od niegdyś śp. ImćP Mikołaja Kozłowskiego kolatora z legacji ImćP Wojciecha Lipowskiego, dóbr Lipowca dziedzica.

Kościół ten jest matką, mający do siebie należące wsi, to jest: Lipowiec Kościelny, Lipowiec Podborny, Niedziałki, Kączewo, Wola

Kączewska, Krempa, Turza Mała, Turza Wielka, Romoka, Zawady, Niegocino, Ruda Młyn.

W parafii do komunii wielkanocnej znajduje się osób zdolnych ośmset czterdzieści jeden. Innych dusz w parafii zostających przeciwnej religii chrześcijan znajduje się 65, żydów 21. Parafia wzdłuż i wszerz na milę rozległa.

Dalej następuje szczegółowy opis wyposażenia kościoła, samego kościoła i wszelkich dóbr kościelnych:

- srebro kościelne (monstrancje, krzyż wielki, dwa kielichy, sukienka srebrna na obrazie NMP, dwie korony itd.)
- cyna, miedź, mosiądz, etc. (lichtarze, krzyże, lampy, kociołki, naczynia itp.)
- ornaty (białe, czerwone, zielone, fioletowe, żałobne)
- kapy
- wela, pale, bursy, zasłonki
- antepedia
- chorągwie (jest też opis chorągwi żałobnej, wymienianej w aktach zgonu: *Chorągiew żałobna kromrasowa z sznurami i kutasami włóczkowemi*)
- chrzcielnica

Chrzcielnica gruntowna robotą stolarską robiona, farbami malowana, żelazem obwiedziona i mocno na miejscu stojąca, z zamknięciem dobrym opatrzona, obrusem czystym przykryta. W środku tej chrzcielnicy jest naczynie mosiężne, w którym woda do chrztu zachowuje się.

Dzieci do chrztu św. zwykli jak najprędzej do kościoła przynosić. Baby odbierające dzieci są dobrze nauczone jak się mają sprawować w niebezpieczeństwie dzieci z matek na świat wychodzących.

- kościół

Kościół dawny drewniany z starym przykryciem kleńcem dębowym, po mniejszej części nowo kleńcem sosnowym, tarcicami z facjaty obity, posadzką drewnianą, okien w sobie mający ośm całych, drzwi dwoje, jedno na zamek i kłódkę, drugie drągiem i kłódką zamykane. Kruchty dwie z flizami usłane z drzwiami na zawiasach żelaznych, jedno na skobel i kłódkę, drugie drągiem podpierane. Przykrycie kleńcem dębowym z kopułą blachą obitą, pomalowaną, z dzwonkiem. Na wieży krzyż żelazny z gałką.

— dzwonnica

Dzwonnica drewniana na rogu cmentarza wystawiona, mająca w sobie dzwonów cztery, trzy konsekrowane, wielki dzwon nie konsekrowany.

— cmentarz

Cmentarz oparkaniony z bramkami malowanymi z zawarciem.

— dom plebański

— stodoła, stodółka, chlewy trzy, szopa, obora, sadek, studnia, ogród warzywny

— inwentarz żywy

— bdynek dla ks. wikarego

— szpital

Szpital nowo wystawiony o dwóch izbach, o jednym piecu, trojgiem drzwi na zawiasach, oknami w ołów czterema, przykryciem dobrym, kuminem nadmurowanym z wystawą, w którym w jednej izbie organista, w drugiej dziedzielnia kościelna z żoną i babą.

— proboszcz

Pleban kościoła ks. Wawrzeniec Bagiński, kanonik gracyjny katedry plockiej, przy kościele zawsze rezydujący, lat mający siedemdziesiąt, z Przełęka Szlacheckiego w Królestwie Pruskim szlachetnie urodzony, na kapłaństwo poświęcony R.P. 1729 dnia 20 lutego, na plebana instytuowany R.P. 1736 dnia 20 czerwca, diecezji chełmińskiej mający dimissoriales, także formaty święcenia na mniejsze i większe.

HERB TRZASKA

Trzaska (Biała, Lubiewa, Lubiewo, Trzeska), herb szlachecki.

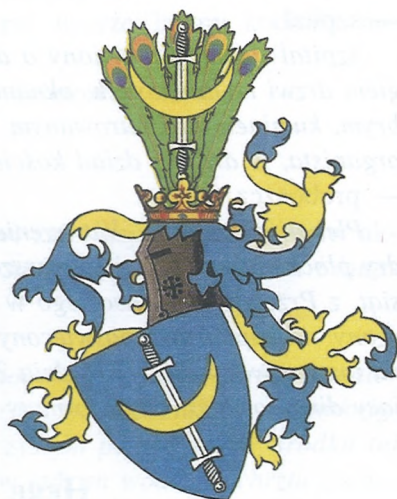
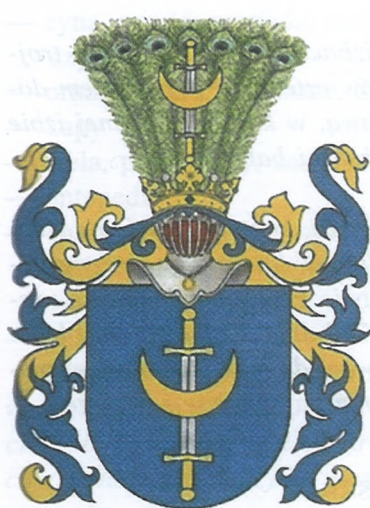
Opis herbu

Książyc jak na nowiu niepełny, obiema rogami do góry obrócony, złoty w polu błękitnym, między dwoma ułamanymi mieczami na opak w słup ustawionymi. Klejnot: godło na ognie pawim.

Geneza herbu

Jak głosi legenda podana przez Kaspra Niesieckiego, herb został nadany przez Bolesława Chrobrego kawalerowi nazywanemu Trzaska za niezwykłą odwagę i poświęcenie w walce z nieprzyjacielem. Otóż w krytycznym momencie bitwy, gdy wróg na samego Króla z mieczem nacierał, pomieniony rycerz Trzaska, nie bacząc na nic, rzucił się

do obrony monarchy tak zapamiętało, że aż pękł mu miecz przy rękojeści. Na szczęście znalazł się drugi, szybko pożyczony przez samego Bolesława, rycerz mógł więc rzucić się ponownie w wir walki. Jednak olbrzymia siła, jaką odznaczał się kawaler Trzaska spowodowała, że i ten drugi miecz szybko pękł. Na szczęście niebezpieczeństwo było już zażegnane i rycerz mógł zwrócić resztkę pożyczonego miecza Królowi. Bolesław Chrobry sownie nagrodził swojego obrońcę i nadał mu herb nazwany od jego imienia. Trzaska jest herbem wymienianym przez Jana Długosza.

Trzaska

Herb Trzaska

Bartosz Paprocki „Gniazdo cnoty”

W roku 1578 w Krakowie Bartosz Paprocki, Mazowszanin z pochodzenia i urodzenia, wydał dzieło pt. „Gniazdo cnoty”. Był to zbiór herbów rycerstwa Korony i Wielkiego Księstwa Litewskiego oraz innych księstw lennych.

Dalej zamieszczono pięć stron z tego dzieła. Tekst podano współczesną czcionką, gdyż lektura starodawnej czcionki wymaga nieco wprawy.

*Początek klejnotu zacnego, który dla mężnego rycerza nazwiska zową
w tym wieku Trzaska, niektórzy go zową Biała, iż Biała przedtem była w ich
domu i przez nie założona, niektórzy Lubiewą zową, iż przodkowie herbu tego
byli trzej opatowie lubieńscy reguły św. Benedykta w Wielkiej Polsce, ten
klasztor tym się znakiem piczętuje, co stąd znaczy, iż od przodków herbu tego
ten klasztor jest założon.*

*Częste z nieprzyjacielem ten król bitwy mając,
Zawždy im mężnie odpór i znacznie dawając,
Przypadło tak, iż równe wojska się potkały,
Równy dar od fortuny obie stronie brały.
Trzaska, rycerz królewski, przed oczyma jego
Upatrywszy rycerza, co się brał do niego,
Mężnie z konia strąciwszy, do drugiego skoczył,
Który z ochotnym sercem ku królowi kroczył,
Ciął go w głowę, miecz mu się upadł prawie w poły,
Obróci rycerz do swych, nie barzo wesoly.
Król mężny z swej ręki dał inszy, winszując,
Potkać się w imię Boże zaraz rozkazując.
On, wzięwszy broń, z ochotą czynił dosyć temu,
Czym dodawał śmiałości towarzystwu swemu.
Mężnie się przez ich ufy wielkie przebijając,
Głowy, ręce i nogi żarko odcinając.
Drudzy widząc ochotnie tego mu pomogli,
W tym za pomocą Bożą pogany przemogli.
Poczęli tył dawać, gonieli je naszy,
Owa mieli w gościnie tej niedobre wczasy.
Gdy się potem zjechali do gromady wszyscy,
Równie jako z obłowy fortunni myśliwcy,
Trzaska tylko połowę miecza przyniósł znowu,
Nie jeden zwierz na drodze poległ jego łowu.
Król mu, oba ułamki złożywszy, darował,
A tym jego postugę wiecznie pieczętował.
W pośrodek mu ten miesiąc włożył dla pamięci,
Mówiąc: niech ci już wiecznie i potomstwu świeci,
Jakoć świecił w tej sławnej potrzebie szczęśliwie,
Niech znak jego światłości z tobą wiecznie żywie.
K temu przydał i pole barwy szafirowej,
Iż mu niebo służyło w jasności takowej.
Nadał mu wiele gruntu i z osiadłościami,
A wielkimi z potomstwem wiecznie wolnościami
Udarował, których dziś jeszcze używają,
Ci, co własny początek z tego męża mają.*

154/62 1

Kniazdo Cnota /

Zład Herby Krecerstwa sławnego Krolestwa Polskiego / Wielkiego Ksiestwa Litewskiego / Ruskiego / Pruskiego / Mazowieckiego / Smudzkiego / y innych Państw do tego Krolestwa należących Książat / y Pańszow / początek swoy maia.

W Bibliotece (długo) stał on w dawnych czasach
Wyprawy sie Cytelniku tej twary osobney /
Przezroczystemu słońcu jasnością podobney,
Obacz te madre ludzi iako iey pilnina /
A te męzne Kycerze co iey wspania,
Onde to swieta Cnota / ktora od dawnego
Wielu maia własna jest Krolestwa Polskiego.
Przez ktora Bóg świątecznym rozumu dodate /
Przez nie też y Kycerzom męnych sił dostate,
A tuż wieściy niż słońcu wyżył iey mocy /
Do tak świecił w dzień biały iako ciemney nocy.

Poczatek Kleynotu zacnego / Ktory dla meznego Rycerza
 nazwiska / zowa w thym wieku Czaska / niektorzy go zowa
 Biata / iz Biata przed tym byla w ich Domu / y przez nie zalo-
 zona: niektorzy Lubiewa zowa / iz przodkowie Herbu tego by-
 li trzy Opátowie Lubieñscy / Reguty S. Benedykta / w
 Wielkiej POLsce / ten Klastor tym sieznaciam
 pieczętnie / co z tad znaćzy iz od przodkow
 Herbu tego / ten Klastor jest
 zalożon.

O tym Kleynotie pisali Poetowie dawni / Ktorychem is thn
 wierze / pod tenze Herb / miedzy swoie wlozyl.

S T E M M A v e t u s t i t u l u m . . . d u c e n s à f u l m i n i s i c t u :
 Q u o d n o u a c o n s t i t u i t L u n a d u a r u m c r u c e s .
 E s t o r t u m . . . i n p u g n a e f r e m i t u b e l l i q u i f r a g o r e :
 N o n i n d e l i c i j s , l u s i b u s a t q u e i o c i s .

A L I V D.

L V N A c r u c e s i n t e r g e m i n a s i n f i g n e d e c o r u m . .
 V i r t u t i s s p l e n d o r , R e l l i g i o n i s a m a n s .
 L u n a d o c e t v i r t u t e m . . . i n c a e l i s v i s q u e s t e t i s s e :
 C r u x d u p l e x m o n s t r a t m a g n a t r o p h e a t i b i .
 H o c i g i t u r m e r u i t q u o n d a m f o r t i l l i m u s H e r o s
 S a r m a t a , q u i f u e r a t f u l m i n i s i n s t a r e q u e s .

C z e s t e z n i e p r z y t a c i e l e m / t e n K R O L b i e w y m a i a c /
 Z a w z y d y i m m e z n i e o d p o r y z n a c i e n i e d a w a l a c :
 P r z y p a d l o t a k i s r o w n e w o y s k a s i e p o t k a l y /
 R o w n y d a r o d f o r t u n y o b i e s t r o n i e b r a t y .
 C z a s k a R y c e r z K r o l e w s k i / p r z e d o c y m a t e g o /
 W p a t r z y w s y R y c e r z a / c o s i e b r a t d o n i e g o /

Mnie z konia straciwszy do drugiego krocył
 Ktory z ochotnym sercem ku Krolowi krocył
 Ciał gi w głowe miecz mu sie wpadł prawie w poly:
 Obroci Kycerz do swych niebárzo wejdy.
 Krol mazyń mu z swej rakił dat iny winiuiac/
 Poctić sie w imie B Oże zaraz roslakuiac.
 On wsiawsy broń / z ochota czynił dosyć temu/
 Czym dodawał smiałosci cowáryzstwu swemu.
 Mnie sie przez ich vffy wielkie przebuiac /
 Głowy racy y nogi zárko obcinaiac.
 Drugzy widzac / ochotnie tego mu pomogli/
 W tym zá pomoca Boża Pogany przemogli.
 Pożeli tył podawac / gonili ie nasy/
 Owa mieli w goscinie tey nie dobre wczasy.
 Gdy sie porzym z iecháli do gromady wsfy /
 Rownie iako z obtowu fortunni mysluocy.
 Trzaská tylko potowa miezá przyniosł z nowu/
 Nie ieden zwierz ná dodze poległ iego towu.
 Krol mu obá wločki zlozywszy darowal/
 A tym iego posługe wiecznie pieczetowal.
 W poszydek mu ten Miesiac wlozył dla pamieci/
 Mowiac / niechci iuz wiecznie y potomstwu świecił
 Jakoś świecił w tey sławney potrzebie szesliwoci/
 Tutech znał iego swiátosci z toba wiecznie żywie:
 Kemu przydat y pole bary Szaffrowey /
 Is mu Niebo stuzyló w iáinosci táłowey.
 Wádat mu wiele gruntu y z osiádblosciami/
 A wielkimi z potomstwem wiecznie wolnosciami
 Wdarowal ktorych dżis iesze używaiá /
 Ci co wlasny pozątek z tego mezá máia.

Maż potomki wlasne w tym wieku tego zacnego Kycerzá / ktorzy tego kleynotu używaiá.

Dom Glinkow/ w Wshowpsu stá rodawny y zac.	Mikolay Glinka Ká Záfst. Wsfst.	Jakub Glinká Stáco. Wsfst.	Jan Glinká pod Djalowem sábit.	Andrey Glinká pod Djalowem sábit.
--	------------------------------------	-------------------------------	--------------------------------------	---

Mikolay Glinka Ká Záfst. Wsfst. Ká Wolské Káfst. Sandom.	Anna Glinkian. Káfst. Wsfstie'cor Ká Wolské Káfst. Sandom.	Jakub Glinká ná Podháycách Stáreštá. 1576.	Bráta te' Já kubá w Wshow psu y Káctw.	Wyléynsky Dó stárodawny / Mst Fol. Opát Kubst.
--	--	--	--	--

Jázykowice

Józefowie Dó
Starodawny y za
cny / W Dó w
Kawsticy ziem
s bracia.

Piotr Józef
ná Pó Dógoru /
brat tego Wo
dy.

Wedrogowcy /
s Kawstic' Wo
sewodztwa las
dne zacu y rós
roirtni.

W Dylech Wo
drogowcy / Do
ktor Philofophie,
Profesor Acade
mie Craconiensis.

Adam Wedro
gowcy w Kawstic
mas stawny / y
Byccyfi.

Wedrogowcy w
w Gendomstf.
W Ocwodztwa
tedcu Dom.

Chojnacy w
Kawstic' Woie.
Dom dawny y
zacny.

Páwel Chojná
ci' Opát Lubien
stá

Leophil Choy
náci' Sedzia
Kawstic' ium. 1575.
Aug R. Astronomus cregius.

Bálsár Symo
sárfi' z Cichano
wstic' Páucur S.

Dlafty w Ostry
ná / w Kidom
stic' powiatu.

Łozonowcy /
Pius.

Sofolowcy w
Kawstic' Woie.
s Wsowia wys
secl.

Sygowcy z
W sowy Jazy
w K. Siedziogo.

Pedbisicy z Łar
stiego powiatu.

Cyślowcy /
z Omieństiego
powiatu.

Chojnacy w
Ponáskic' Wo
sewodztwa.

Chedonowcy /
w Kawstic' Wo
sewodztwa.

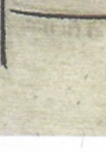
Chedonowcy
Opát Lubienstic'.
1575.

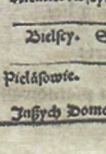
Gólsicy w
wstic' Woie.
Swicykowcy /
kámie.

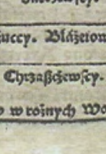
Alezkowcy /
z Omny / Jakub
Doctor Theolo :
Ebyry w wygry
nie facy Eóctol
fundowal y zmu
rowal.

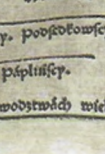
Niemierowcy.

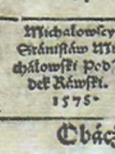
Sákszewcy.

Nartowcy.

Kotowcy.

Dlafty. Szuccy. Blázejowcy. podkolewcy.

Chyższewcy. páplisicy.

Jazych Domow w toinych Wo cwodztwach wiele.

Obácz

Blażę to potomstwo Kycerza sławnego /
 Ktory za Achilleśki stał u nas Greckiego.
 Nie podobę w tym wieku maś te Domy sławne /
 O których Historje powiedzia dawne.
 Pokaznia dowodnie ich sprawy seroko /
 A coć Diagos y Kromer pokaza na oko.
 Jesli ieste weyższy w ich starodawne listy /
 Poznaś że takto krystal każdy z nich jest cysły.

**Tu maś początek Herbu Strzemię/ktory ma byc
 żolty/w czerwonym polu.**

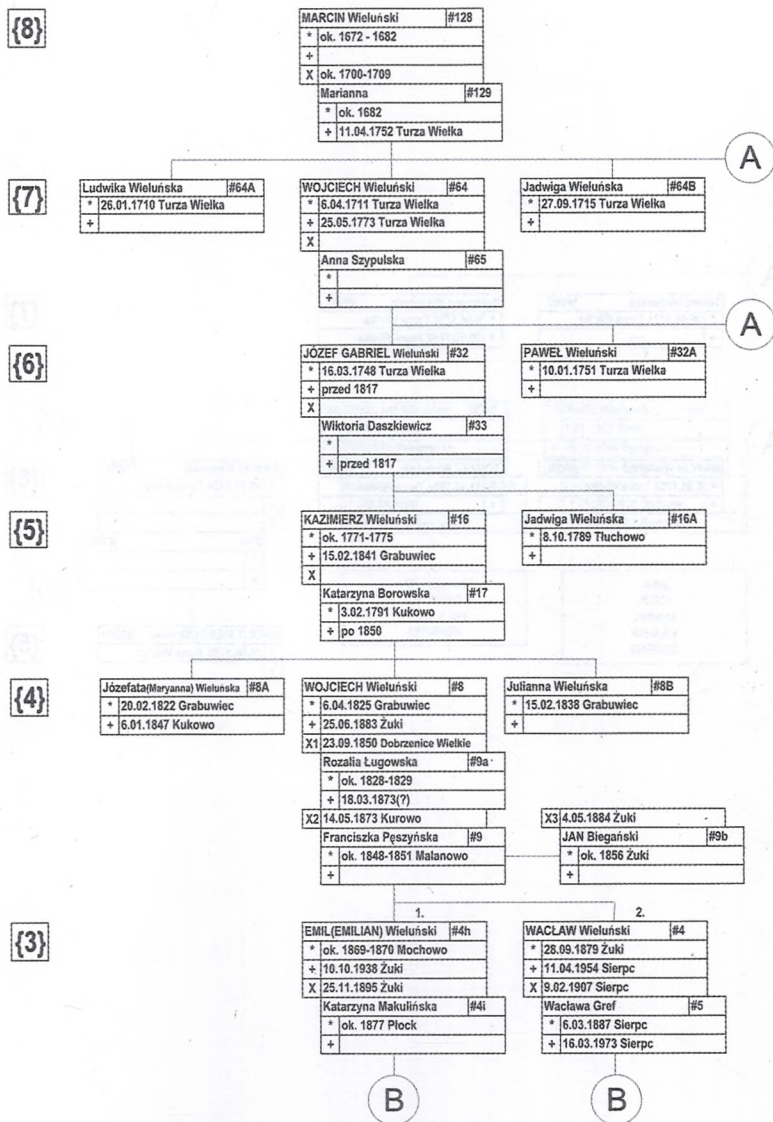

Jeszcze ktore umie wiele przepierować /
 Umie czasem zasmućć/umie posłogować.
 W burwie kiedy Woleław Chrąbry Kus pogromił /
 Pod Kycerzem na hárzu Kosi padł byle złomil z.
 To widzac nieprzyziaciel ochotnie przyślógil /
 Spodziewał sie Kycerza wsiac do swoicy mocy.
 Ktoremu była noga w strzemienu zosiłala /
 Nieprzyziacielowi go wieźniem podawala.
 Porwie sie pretko Kycerz,żarko targnie noga /
 Już mu siły przybyło za strąśliwo trwoza z.
 Z mieżem sie obrociwszy pretko go obrąwil /
 Konia pod nim wiapeł zdiowia go pozbiawil.
 Wsiadşy potym na konia strzemię z nogi zbiara /
 Widzi iż z niemu drugi ochotnie nacięraz.
 Nie mogac przyśc do mieża na tak pretkim rązie /
 Bylo mu z tym odmiennie szczęście na przekązie z.
 Trzymaiać za pusłko strzemię od lewice /
 Trafił mieżnie Kycerza,á przećiał mu lice.
 A zącym poginawşy przywioldi go Krolowi /
 Lągradziac posługe one Kycerzowi z.
 Za one miżna siła/hoynie dąrowano /
 Wieźnie takim z potomki Herbem piatnowano.

A tu maś

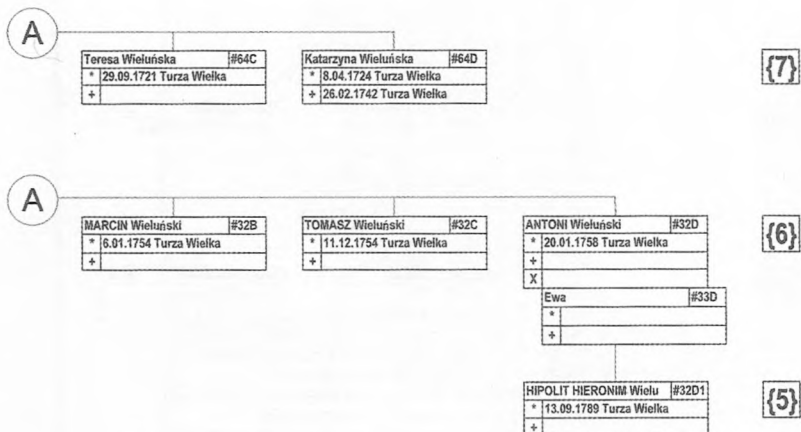
Załącznik nr 1

Tablica genealogiczna 1 - Potomkowie Marcina Wieluńskiego z Turzy Wielkiej

Załącznik nr 1

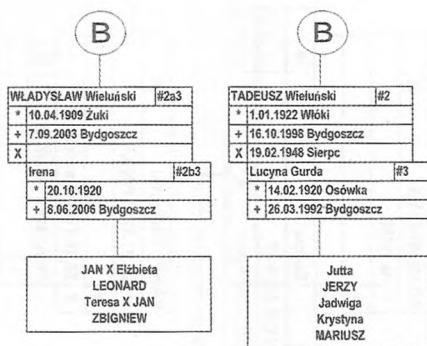
Tablica genealogiczna 1 - Potomkowie Marcina Wieluńskiego z Turza Wielkiej

Załącznik nr 1

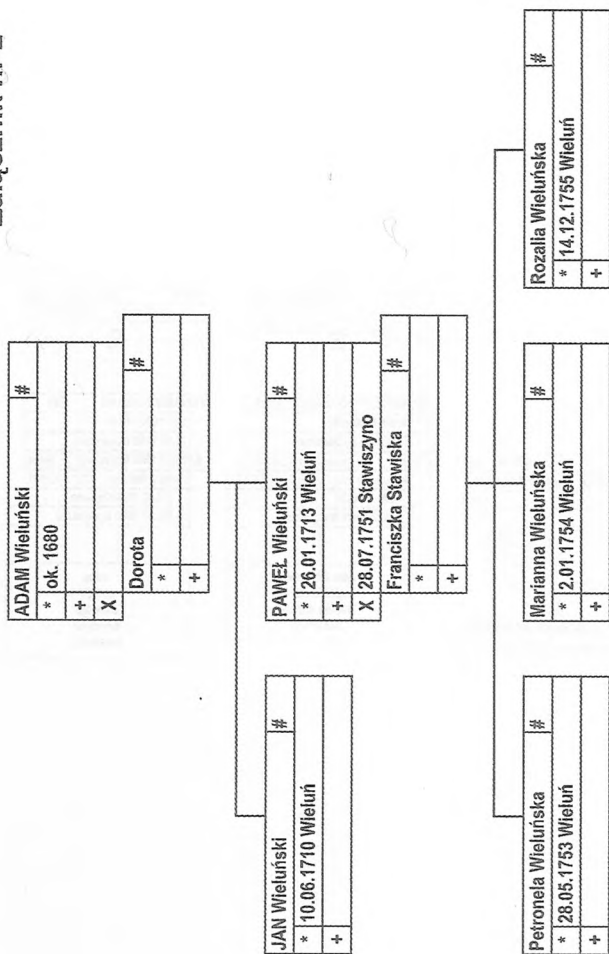
Tablica genealogiczna 1 - Potomkowie Marcina Wieluńskiego z Turzy Wielkiej

{2}

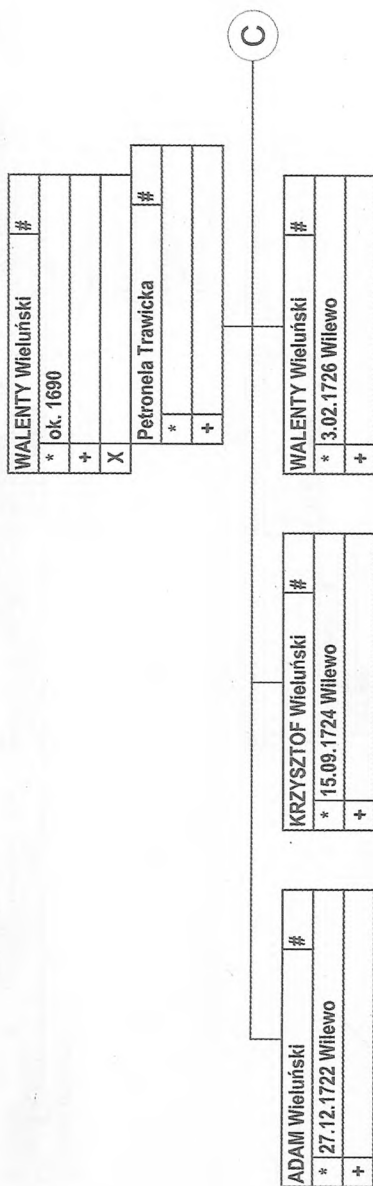
{1}

Załącznik nr 2

Tablica genealogiczna 2 - Potomkowie Adama Wieluńskiego z Wielunia

Załącznik nr 3

Tablica genealogiczna 3 - Potomkowie Walentego Wieluńskiego z Wilewa

Załącznik nr 3

C

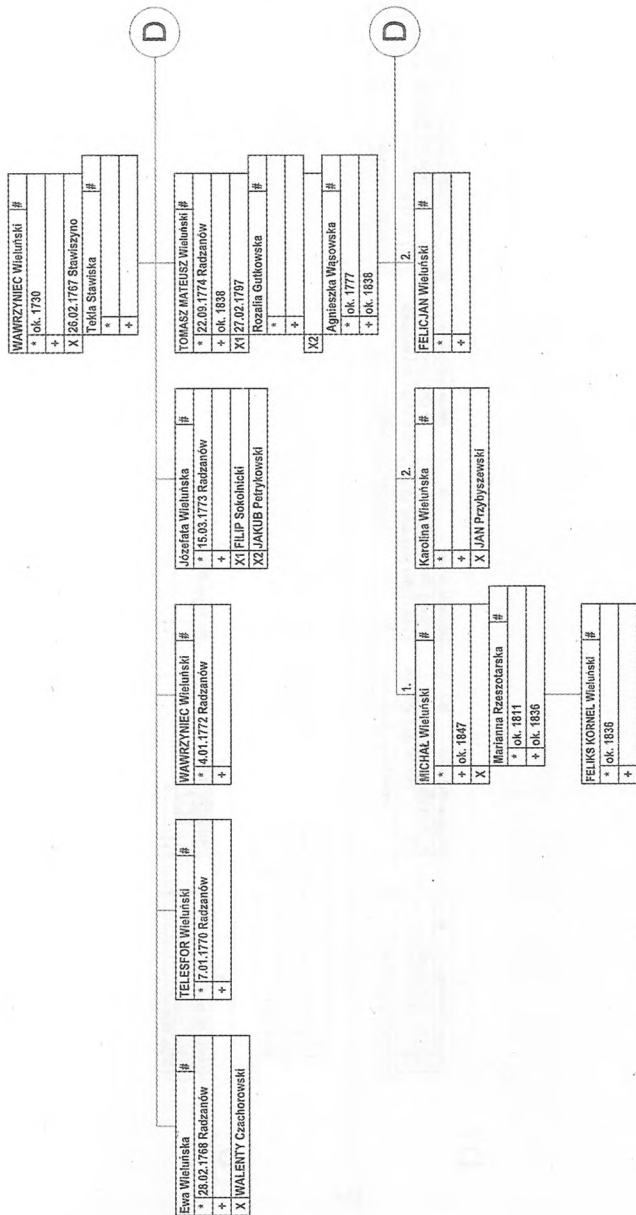
Ewa Wieluńska		#	
*	25.10.1727 Wilewo		
+			

KRZYSZTOF Wieluński		#	
*	17.09.1741 Wilewo		
+			

KAJETAN Wieluński		#	
*	6.07.1748 Wilewo		
+	9.07.1751 Wilewo		

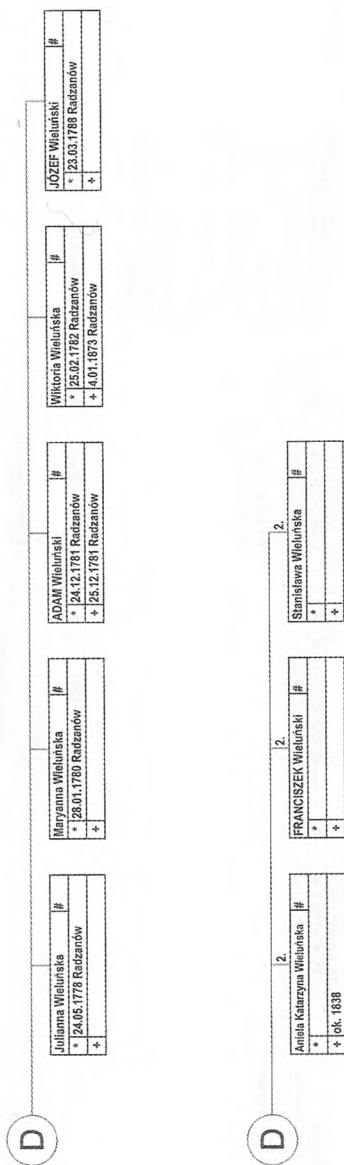
Tablica genealogiczna 3 - Potomkowie Walentego Wieluńskiego z Wilewa

Załącznik nr 4

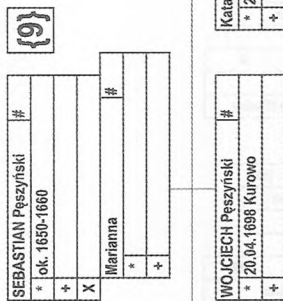
Tablica genealogiczna 4 - Potomkowie Wawrzynca Wieluńskiego z Radzanowa

Załącznik nr 4

Tablica genealogiczna 4 - Potomkowie Wawrzyńca Wieluńskiego z Radzanowa

Załącznik nr 5

Tablica genealogiczna 5 - Prządki Franciszki Pęczyńskiej (żony Wojciecha Wieluńskiego)

Załącznik nr 5

E

{8}

MIKOŁAJ Pęczyński #	
*	30.11.1688 Kurowo
+	
X	
Ewa #	
*	
+	

KAZIMIERZ Pęczyński #	
*	22.02.1691 Kurowo
+	

{7}

MARCIN Pęczyński #	
*	9.11.1732 Kurowo
+	
X	
Wiktoria #	
*	
+	

{6}

ADAM Pęczyński #	
*	16.12.1779 Kurowo
+	
X	30.11.1804 Kurowo
Marianna Zglenicka #	
*	
+	

{5}

ANTONI Pęczyński #	
*	ok. 1807
+	1.11.1889 Zglenice Małe
X	
Marianna Więckowska #	
*	ok. 1817
+	27.01.1876 Zglenice Wielkie

{4}

Franciszka Pęczyńska #9	
*	ok. 1848-1851 Małanowo
+	
X2	14.05.1873 Kurowo
WOJCIECH Wieluński #8	
*	10.04.1825 Grabawiec
+	25.06.1883 Żuki

Tablica genealogiczna 5 - Przodkowie Franciszki Pęczyńskiej (żony Wojciecha Wieluńskiego)

Bibliografia

1. Archiwum Diecezjalne Płock, księgi metrykalne i akta stanu cywilnego.
2. Archiwum Państwowe Płock, księgi metrykalne i akta stanu cywilnego.
3. Chlebowski B. (red.), *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego...*, Warszawa 1880-1884.
4. Gieysztor A, Samsonowicz H. (red.), *Dzieje Mazowsza do 1526 roku*, Warszawa 1994.
5. Grzybowski M.M., *Materiały do dziejów Ziemi Płockiej*, tom 3, Płock 1984.
6. Jasienica P., *Rzeczpospolita obojga narodów. Dzieje agonii*, Warszawa 2007.
7. Kopaliński W., *Opowieści o rzeczach powszednich*.
8. Łempicki J., *Herbarz Mazowiecki*, t1-t4.
9. Niesiecki K., *Herbarz Polski*.
10. Nowaczyk M., *Poszukiwanie przodków. Genealogia dla każdego*, Warszawa 2005.
11. Paprocki B., *Herby rycerstwa polskiego*.
12. Prinke R.T., *Poradnik genealoga amatora*, Poznań 2006.
13. Rospond S., *Słownik etymologiczny miast i gmin PRL*, Wrocław 1984.
14. Supruniuk A., *Mazowsze Siemowitów (1341-1442). Dzieje polityczne i struktura władzy*, Warszawa 2010.
15. Świeżawski A., *Mazowsze i Ruś Czerwona w średniowieczu*, Częstochowa 1997.
16. *Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu*,
www.slownik.ihpan.edu.pl

Załączniki

Załącznik nr 1.

Tablica genealogiczna 1.

Potomkowie Marcina Wieluńskiego z Turzy Wielkiej

Załącznik nr 2.

Tablica genealogiczna 2.

Potomkowie Adama Wieluńskiego z Wielunia

Załącznik nr 3.

Tablica genealogiczna 3.

Potomkowie Walentego Wieluńskiego z Wilewa

Załącznik nr 4.

Tablica genealogiczna 4.

Potomkowie Wawrzyńca Wieluńskiego z Radzanowa

Załącznik nr 5.

Tablica genealogiczna 5.

Przodkowie Franciszki Pęczyńskiej (żony Wojciecha Wieluńskiego)